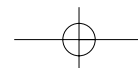
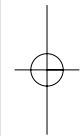
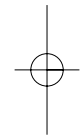

Regionsenter for Barne- og Ungdomspsykiatri
HELSEREGION ØST+SØR

R. B U N P

ÅRSRAPPORT 2002

INNHold

Forord	1
Styrets årsberetning	2
Resultatregnskap 2002	4
Balanse pr 31.12.2002	5
Noter til regnskapet 2002	6
Revisjonsberetning 2002	8
Organisasjonen	9
Forskning	10
Gjennomføring av virksomhetsplan - forskning	12
Undervisning	15
Gjennomføring av virksomhetsplan - undervisning	19
Prosjekter, formidling og samarbeid	25

FORORD

Årsrapporten består av styrets årsberetning, resultatregnskap og balanse, samt noter og revisjonsberetning. Organisasjonen er dessuten beskrevet. Aktivitetene i forskning og undervisning presenteres for seg og følges av en oversikt over virksomhetsplanen for 2002 med kommentarer om grad av gjennomføring. Derneft følger en samlet oversikt over R.BUPs ansattes og tilknyttedes formidling både skriftlig og muntlig.

R.BUP er en sammensatt organisasjon, med både faste og midlertidige ansatte, samt mange tilknyttede. Dette gir oss mulighet for stor aktivitet, stor smidighet, mobilitet og mulighet for samarbeid og koordinering. 2002 har vært et produktivt år, og vi har øket våre aktiviteter innen forskning og undervisning; både nye prosjekter og nye utdanninger er igangsatt. Det er gjort to evalueringer i år, både av vårt regionale samarbeid og av våre utdanninger. Begge bekrefter at vi synes å være på rett vei.

At staten har overtatt som eiere av spesialisthelsetjenesten har innebefattet skifte i samarbeidspartnere; psykisk helsevern for barn og unge var ved årsskiftet organisert i 14 helseforetak under Helse Øst RHF og Helse Sør RHF. Vi har likevel beholdt en god kontinuitet i våre samarbeidsrelasjoner og påbegynte en ny besøksrunde høsten 2002.

Vi fortsetter vårt samarbeid med Nic Waals Institutt (NWI) og Sogn Senter for Barne- og Ungdomspsykiatri (SSBU) om kjøp av tjenester, og om konsolideringen til ett felles forsknings- og undervisningsmiljø.

Vi har utvidet vårt samarbeid med høyskolene i regionene; konkret er samarbeid med Høyskolen i Agder og Høyskolen i Akershus kommet i gang i løpet av 2002.

Ansatte og tilknyttede ved R.BUP har nedlagt en betydelig innsats i dette året og jeg vil her benytte anledningen til å takke for alles innsats.

Ved årsskiftet til 2003 starter to evalueringsundersøkelser som omfatter R.BUP. Sosial og Helsedirektoratet setter i gang en ekstern evaluering av alle regionsentrene. Vi imøteser denne evalueringen og det grunnlaget det vil gi oss for en gjennomdrøfting av stiftelsen R.BUP øst og sør, vår organisasjonsform og tilknytninger. Dessuten skal Norges Forskningsråd evaluere alle psykologisk/psykiatriske kliniske forskningsmiljøer, deriblant regionsentrene. Vi går et spennende år i møte.

Helen Johnsen Christie

Helen Johnsen Christie
konstituert direktør

STYRETS ÅRSBERETNING

1. Virksomheten

Regionsenter for barne- og ungdomspsykiatri, Helseregion øst og sør (R.BUP) er en stiftelse opprettet av Sosial- og Helsedepartementet 18.11.1998. Stiftelsens overordnede mål er å bedre kvaliteten på de barne- og ungdomspsykiatriske tjenestene ved oppbygging, vedlikehold og utvikling av barne- og ungdomspsykiatrisk kunnskap og kompetanse. Et hovedsiktemål med virksomheten er å bidra til rekruttering av personell til hele regionen ved å drive videre- og etterutdanning. Det er utarbeidet en strategiplan for vår virksomhet, som følger perioden for St.prp.63 (1997-1998) Psykisk helsevern- opptrappingsplanen 1999-2006. Hvert års virksomhetsplan bygger på og er en konkretisering av strategiplanen, og årsrapporteringen (se tabell fra hhv forskning og undervisning) skjer i henhold til årets virksomhetsplan. Når det gjelder grad av måloppnåelse, viser styret til avsnittene "Gjennomføring av virksomhetsplan – forskning" og "Gjennomføring av virksomhetsplan – undervisning".

R.BUPs oppgaver omfatter utdannings-, forsknings- og fagutviklingsvirksomhet overfor kliniske behandlingenheter - 58 klinikker - og de profesjoner som arbeider innenfor psykisk helsevern for barn og unge i Helseregion Øst og Sør. R.BUP bidrar også med kompetanseheving inn i tilgrensende tjenestekområder.

Virksomheten er lokalisert to steder i Oslo, Tåsen og Sogn. Virksomheten baseres på egne ressurser og kjøp av tjenester fra universitetsklinikkerne, SSBU og NWI, gjennom driftsavtaler. Det leies også inn ressurser fra klinikkene i regionene.

R.BUP har løpende kontakt med regionene gjennom Regionalt råd. Det har vært avholdt fire møter i 2002. Regionalt råd har evaluert samarbeidet. Der fremheves positivt rådsmøtene, besøksrundene, fagtorget, møtet med

FoU-lederne /FoU-koordinatorerne i regionene og det årlige undervisningsrådsmøtet. Direktøren arrangerte i samarbeid med rådet vårt andre fagtorget i november 2002. Psykisk helsevern i Østfold var vertskap og temaet var "Ungdom". Tilbakemeldingene var svært positive. Fagtorget dekker et behov for en møteplass for de kliniske miljøene.

R.BUP tok i 2001 ansvaret for å utarbeide et forprosjekt for å utvikle en nettverksbasert kunnskapssentral - bup.norge.no. I samråd med de øvrige regionsentrene ble ansvaret for prosjektet i 2002 overført til A-BUP, regionsenteret i nord, som vil samarbeide med Telemedisinsk Senter.

R.BUP bidrar med konsulenttjenester, foredrag og øvrig samarbeid i forhold til brukerorganisasjoner og interesseorganisasjoner, blant annet "Voksne for barn", og innvandrersorganisasjoner.

I løpet av 2002 har R.BUP utvidet sitt samarbeid med høyskolene i regionene, konkret er det inngått samarbeid med Høyskolen i Agder om utdanningen i psykisk helsearbeid og med Høyskolen i Akershus om utdanning i kognitiv terapi. I 2002 startet også formaliseringen av en intensjonsavtale om samarbeid med Universitetet i Oslo. Dette arbeidet vil konkretiseres i løpet av 2003 via en driftsavtale. Det ble også avtalt samarbeid med Psykologisk institutt ved Universitetet i Oslo om utdanning i sped- og småbarnspsykiatri.

Grunnet skifte av eiere av spesialisthelsetjenesten, og ut i fra styrets erfaringer med R.BUP etter fire år, gikk R.BUP i gang med utarbeiding av endringer i vedtektene. Forslaget til vedtektsendring ble sendt til Helsedepartementet i oktober 2002. Arbeidet med vedtektsendringene er ennå ikke sluttført.

2. Driftsforutsetninger

Etter styrets oppfatning gir årsregnskapet en tilfredsstillende beskrivelse av selskapets stilling pr. årsskiftet. Driften forutsetter statlige overføringer og i årsregnskapet er "fortsatt drift forutsetningen" lagt til grunn da det etter styrets oppfatning ikke er forhold som tilsier noe annet. Styret vurderer den finansielle situasjonen til R.BUP som tilfredsstillende. Ved utgangen av året hadde R.BUP tilfredsstillende likviditet.

3. Arbeidsmiljø

Internt har det gjennom året fortsatt blitt brukt ressurser for å bygge opp og utvikle god infrastruktur. Arbeidsmiljøet i bedriften anses tilfredsstillende. Det var i 2002 ingen personskader. Sykefraværet var gjennomsnittlig på 7,4%, men eksklusiv langtidssykefravær var den på 2,4%. Tiltak for å

reducere sykefraværet fortsatte også i 2002, blant annet har det vært engasjert fysioterapeut. Det ble arrangert tre sosiale samlinger for alle ansatte, tilknyttede og samarbeidspartnere. Vi har i beretningsåret ikke hatt skader på stiftelsens eiendeler.

4. Ytre miljø

Virksomheten forurenser ikke det ytre miljø. Virksomheten har lagt opp til kildesortering av papir.

Oslo, den 24.02.03

Rolf Wiggen
Styreleder

Hanne Haavind

Olaf Bakke

Rolf Wiggen
Styreleder

Hanne Haavind

Olaf Bakke

RESULTATREGNSKAP 2002**REGIONSENTER FOR BARNE- OG UNGDOMSPSYKIATRI**

Helseregion øst og sør

	2002	2001	Noter
Rammetilskudd fra Sosial- og helsedirektoratet	38 858 597	32 100 000	
Statlige stimuleringsmidler	8 068 130	8 810 000	
Kurs- og seminarinntekter	1 984 748	1 426 620	
Andre driftsinntekter	3 111 518	1 300 685	
Driftsinntekter	52 022 993	43 637 305	1
Lønnskostnad	(16 977 600)	(12 384 242)	2
Driftsavtale NWI	(6 409 743)	(6 539 174)	3
Driftsavtale SSBU	(4 869 478)	(3 843 870)	3
Stimuleringsmidler overført til regionene	(6 627 105)	(6 313 191)	
Prosjektmidler forskning	(4 051 046)	(6 503 508)	4
Driftskostnader Regionsenteret	(14 829 988)	(11 920 357)	5
Avskrivninger	(585 010)	(198 584)	6
Driftskostnader	(54 349 970)	(47 702 926)	
Driftsresultat	(2 326 977)	(4 065 621)	
Netto finansinntekter	729 599	1 396 083	7
Årsresultat	(1 597 378)	(2 669 538)	

BALANSE PR 31.12.2002**REGIONSENTER FOR BARNE- OG UNGDOMSPSYKIATRI**

Helseregion øst og sør

	2002	2001	Noter
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Tr.sportmidl, inv, maskiner	2 196 645	1 266 976	6
Finansielle anleggsmidler	58 792	71 667	2
Sum anleggsmidler	2 255 437	1 338 643	
Omløpsmidler			
Kundefordringer	695 840	445 296	
Andre fordringer	106 472	65 688	
Kontanter, bank og post	7 764 256	11 038 879	8
Sum omløpsmidler	8 566 566	11 490 743	
SUM EIENDELER	10 822 003	12 829 386	
GJELD OG EGENKAPITAL			
Innskutt egenkapital			
Selskapskapital	(1 000 000)	(1 000 000)	9
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	(761 539)	(2 358 916)	
Sum egenkapital	(1 761 539)	(3 358 916)	
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	(2 786 647)	(4 359 768)	
Skattetrekk	(823 908)	(663 308)	
Skyldige offentlige avg.	(681 410)	(493 469)	
Annen kortsiktig gjeld	(4 768 499)	(3 953 925)	10
Sum kortsiktig gjeld	(9 060 464)	(9 470 470)	
Egenkapital og Gjeld	(10 822 003)	(12 829 386)	

Oslo, 24. februar 2003

Rolf Wiggen
Styreleder

Olaf Bakke

Hanne Haavind

Helen Johnsen Christie
Kst. direktør

NOTER TIL REGNSKAPET 2002

REGNSKAPSPRINSIPPER, VESENTLIGE REGNSKAPSPOSTER

Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse og noteopplysninger og er avlagt i samsvar med regnskapslov og god regnskapsskikk i Norge for små foretak. Årsregnskapet og klassifiseringen av eiendeler og gjeld følger regnskapslovens grunnleggende prinsipper og definisjoner. Ved anvendelse av regnskapsprinsipper og presentasjon av transaksjoner og andre forhold, legges det vekt på økonomiske realiteter, ikke bare juridisk form. Betingede tap som er sannsynlige og kvantifiserbare, kostnadsføres.

INNTEKTSFØRINGS- OG KOSTNADSFØRINGSTIDSPUNKT - SAMMENSTILLING

Inntekt resultatføres som hovedregel når den er opptjent. Inntektsføring skjer følgelig normalt på leveringstidspunktet ved salg av varer og tjenester. Utgifter sammenstilles med og kostnadsføres samtidig med de inntekter utgiftene kan henføres til. Utgifter som ikke kan henføres direkte til inntekter, kostnadsføres når de påløper. Tilskuddet til R.BUPs drift inntektsføres i takt med påløpte kostnader. Tilskudd til øremerkede prosjekter som ikke er benyttet i regnskapsåret blir avsatt til fremtidig bruk.

VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulert av- og nedskrivninger. Alle leiekostnader føres som vanlig leiekostnad, og klassifiseres som ordinær driftskostnad. Ordinære avskrivninger er beregnet lineært over driftsmidlenes økonomiske levetid. Dette med utgangspunkt i historisk kostpris.

FORDRINGER

Fordringer er oppført til pålydende med fradrag av forventede tap.

NOTER TIL REGNSKAPET

Driftsinntekter

- Rammertilskudd for driftsåret 2002 utgjør kr 37 057 664, hvorav underforbruket fra 2001 på kr 199 067 ble trukket fra ved utbetalingen. Årets utbetaling av rammertilskudd 2002 ble derfor på kr 36 858 597. I annet halvår 2002 ble det søkt om et ekstratilskudd og Regionsenteret for barne- og ungdomspsykiatri (R.BUP) fikk tildelt kr 2 000 000. Bokført rammertilskudd i 2002 ble derfor på kr 38 858 597.

Statlige stimuleringsmidler utgjør i 2002 kr 9 074 300, hvorav underforbruket fra 2001 på kr 1 006 170 ble fratrukket ved utbetalingen. Årets utbetaling av statlige stimuleringsmidler ble derfor kr 8 068 130. De regionale helseforetak ble tildelt kr 6 627 105 av de statlige stimuleringsmidler som øremerkede midler til subsidier for deltagere på R.BUPs undervisning. R.BUP har benyttet kr 2 447 195 og tilskuddet av statlige stimuleringsmidler er derfor benyttet i sin helhet.

Kurs- og seminarinntekter er inntektsført med kr 1 984 748, hvorav det vesentligste kommer fra driften av undervisningsavdelingen.

Andre driftsinntekter er vesentlig salg av CBCL-skjema og bruttoføring av eksternt finansierte prosjekter. En opprydning i gamle 2000 og 2001 poster har gitt en inntektsføring på kr 869 154. Dette skyldes at det ikke har vært tatt tilstrekkelig hensyn til rapportert mindreforbruk av stimuleringsmidler tidligere år når R.BUP har utbetalt midler til regionene.

Driftskostnader

2. Lønnskostnader

	2002	2001
Lønn ansatte	12 214 940	8 858 655
Off. refusjoner	(226 785)	(242 807)
Pensjonskostnader	1 280 864	666 666
Arbeidsgiveravgift	1 699 837	1 311 847
Honorar selvstendig næringsdrivende	1 678 572	1 331 861
Andre personalkostnader	330 172	458 020
Sum lønnskostnader	16 977 600	12 384 242

R.BUP hadde ved årsskiftet 62 ansatte som ble lønnet direkte, noe som utgjorde 30,5 årsverk. Det var 13 fast ansatte som utgjorde 12,8 årsverk. Gjennomsnittlig antall ansatte ved R.BUP i 2002 var 26,4 årsverk.

Ved årsskiftet hadde R.BUP lån til ansatte på til sammen kr 58 792.

Godtgjørelse til direktør og styret:

Lønn og annen godtgjørelse til direktør og kst direktør - sum 12 mnd	779 520
Utbetalt honorar til styremedlemmer	105 315

R.BUP har i perioden hatt to direktører. Helen Johnsen Christie ble konstituert 6. september etter at tidligere direktør fratradte dagen før. Det ble da avsatt etterlønn for tidligere direktør med til sammen kr 1 498 683. Etterlønnen inkluderer sosiale kostnader og gjelder perioden september 2002 til desember 2004. Ved årsoppgjørstidspunktet gjenstår kr 1 241 208 for årene 2003 og 2004, mens kr 257 475 er forbrukt i 2002.

Bokførte pensjonskostnader er premie i kollektiv pensjonskasse i KLP for 29 ansatte. Premie til kollektiv pensjonsforsikring direktør/ kst direktør, sum for 12 måneder, er på kr 90 252 i 2002.

- R.BUP hadde for 2002 driftsavtale med Nic Waals Institutt (NWI) og Statens Senter for Barne- og ungdomspsykiatri (SSBU). Driftsavtalene omhandler kjøp av tjenester innen undervisning og andre støttefunksjoner knyttet til administrative og sosiale tjenester. Bevilgninger av prosjektmidler til disse to klinikkene og husleie til NWI er ikke knyttet til driftsavtalens omfang.
- Prosjektmidler forskning er bokført med kr 4 051 046. I tillegg er det inntektsført kr 808 079 fra tidligere avsetninger som også er benyttet til formålet, slik at brutto tildelte prosjektmidler fra forskningsavdelingen i 2002 er kr 4 859 125.
- Kostnadsført revisjon er kr 170 000, i tillegg kommer annen bistand med kr 62 872.
- Avskrivninger og spesifisering anleggsmidler.

	Maskiner og utstyr	Inventar	Innredning	Totalt
Anskaffelseskost 01.01.02	759 994	582 017	224 393	1 566 404
Tilgang i året	574 888	130 373	825 918	1 531 179
Avgang i året	16 500			16 500
Anskaffelseskost 31.12.02	1 318 382	712 390	1 050 311	3 081 083
Akkumulert avskrivning 01.01.02	(239 081)	(37 907)	(22 439)	(299 428)
Akkumulert avskrivning 31.12.02	(540 351)	(222 727)	(121 360)	(884 438)
Balanseført verdi pr 31.12.02	778 031	489 663	928 951	2 196 645
Årets avskrivninger	(301 270)	(184 820)	(98 921)	(585 010)
Økonomisk levetid	3 år	5 år	5 år	
Avskrivningsplan	33 % pr år	20% pr år	20% pr år	

7. Finansinntekter utgjør kr 746 740 og finanskostnader utgjør kr 17 141.

8. Likvide midler var ved årsskiftet på kr 7 764 256, hvorav kr 807 523 står på bundet skattetrekkkonto.

9. Bundet egenkapital utgjør kr 1 000 000 og er stiftelseskapitalen til R.BUP.

10. Annen kortsiktig gjeld er kr 4 768 499, hvorav kr 1 538 894 er avsatt som forpliktelse som tildelte ubrukte midler.

REVISJONSBERETNING 2002

KPMG AS

P.O. Box 7000 Majorstuen
N-0306 Oslo

KPMG Huset - Sanktedrøveien 6
N-0369 Oslo

Telephone +47 21 09 21 09
Fax +47 22 60 96 01
www.kpmg.no
Enterprise NO 935 174 627 MVA

Til styret i Regionsenteret for Barne- og Ungdomspsykiatri, Helseregion Ost + Sør

REVISJONSBERETNING FOR 2002

Ledelsens ansvar og revisors oppgave
Vi har revidert årsregnskapet for Regionsenteret for Barne- og Ungdomspsykiatri for regnskapsåret 2002, som viser et underskudd på kr 1.597.378. Vi har også revidert opplysningene i årsberetningen om forutsetningen om fortsatt drift. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse og noteplysninger. Årsregnskapet og årsberetningen er avgitt av Regionsenterets styre og direktør. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til revisorlovens krav.

Grunnlag for vår uttalelse
Vi har utført revisjonen i samsvar med revisorloven og god revisjonsskikk i Norge. God revisjonsskikk krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsskikk, omfatter revisjon også en gjennomgåelse av selskaps forvaltnings og regnskaps- og interne kontrollsystemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Uttalelse
Vi mener at

- årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et uttrykk for Regionsenterets økonomiske stilling 31. desember 2002 og for resultatet i regnskapsåret i overensstemmelse med god regnskapskikk i Norge.
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god regnskapskikk.
- opplysningene i årsberetningen om forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Oslo, 24. februar 2003
KPMG AS

Birger Lorentzen-Styr
Statustilsatt revisor

KPMG AS er medlem av KPMG-nettverket

Regionsenteret for Barne- og Ungdomspsykiatri

Regionsenteret for Barne- og Ungdomspsykiatri

ORGANISASJONEN

Sosial- og helsedepartementet (SHD) opprettet Regionsenteret som stiftelse 18.11.1998. Stiftelsen har et eget styre med fire medlemmer som ble oppnevnt henholdsvis av SHD, Universitetet i Oslo og fra hver av helseregionene. I tillegg kan det møte en representant fra Nic Waals Institutt (NWI) og Sogn Senter for barne- og ungdomspsykiatri (SSBU), men disse har ikke stemmerett.

STYRET:

Styremedlemmer:

Rolf Wiggan, leder, oppnevnt av Helseregion Øst
Olaf Bakke, nestleder, oppnevnt av Helseregion Sør
Hanne Haavind, oppnevnt av Universitetet i Oslo
Halvor Kjølstad, oppnevnt av Sosial- og helsedepartementet - permisjon fra medio september og ut året.

Varamedlemmer:

Reidar Weihe, oppnevnt av Helseregion Øst
Karl Erik Karlisen, oppnevnt av Helseregion Sør
Inger Helene Vandvik, oppnevnt av Universitetet i Oslo

Institusjonsrepresentanter:

- En representant fra Nic Waals Institutt
 - En representant fra Sogn Senter for barne- og ungdomspsykiatri

MEDLEMMER REGIONALT RÅD

Fylker	Navn
Akershus	Betty van Roy, fagsjef Inger-Johanne Sveum, sjefspsykolog, varamedlem
Aust-Agder	Tarjei Tengelsen, spesialkonsulent Bodil Solberg, overlege
Buskerud	Kirsten Hørthe, spesialkonsulent (leder) Ida Ropstad, avdelingsoverlege Nancy Moss, sjefspsykolog, varamedlem
Hedmark	Cato Bekkevold, kst. avdelingssjef Tone Nordby, direktør Marit Gjærum, direktør Liv Jerven, avd. sjef, Anne Regi Ring, kst. leder, varamedlem
Oppland	Hedda Døssland, avdelingsoverlege Gry Vikdal, leder Bjørn Antonsen, avdelingsoverlege, varamedlem Geir Silseth, rådgiver, varamedlem
Oslo	Hildegunn Bonnes, avdelingssjef (nestleder) Arild Olsen, avd. direktør
Telemark	Øystein Blaker, avdelingssjef Kristin Heyerdahl, leder

Vest-Agder	Sissel Ledang, rådgiver Berit Knutsen Sverdrup, sjefspsykolog
Vestfold	Ola Brønstad, avd. overlege Helge Bruun, avd. sjef Kristian Hjort, seksjonsoverlege, varamedlem Per Bolstad, poliklinikkleder, varamedlem
Østfold	Wolfram Löllke, avdelingsoverlege Arne Kristian Henriksen, forsker/ spesialkonsulent

KLINIKKER:

Nic Waals Institutt

Målfrid Grude Flekkøy, kst. fagsjef
Sogn senter for barne- og ungdomspsykiatri
 Ingrid Spurkland, kst. seksjonssjef/avd. overlege

LEDERGRUPPEN VED R.BUP VED ÅRSSKIFTET:

Helen Johnsen Christie, Kst direktør
Roy Larsson, Økonomi- og administrasjonssjef
Ruth Toverud, Kst forskningssjef
Simon-Peter Neumer, Kst forskningsleder
Anne-Grethe Tuseth, Kst undervisningssjef
Vigdis Wie Torsteinsson, Kst undervisningsleder

Fungerende utvidet ledergruppe.
 Bak fra venstre: Simon-Peter Neumer, Roy Larsson, Vigdis Wie Torsteinsson
 Foran fra venstre: Ruth Toverud, Helen Johnsen Christie, Anne-Grethe Tuseth.

PERSONELLRESSURSER

	Antall personer Årsverk	
Fast ansatte	13	12.8
Ubesatte stillinger, faste	5	5.0
Midlertidig ansatte, fast lønn	17	10.8
Midlertidig ansatte, timelønn	32	6.9
Sub-total	67	35.5
<hr/>		
Kjøp av tjenester, NWI	30	10.5
Kjøp av tjenester, SSBU	14	9.3
Total	111	55.3

FORSKNING

R.BUPs forskningsavdeling har, som i de foregående år, hatt som sentral oppgave å stimulere og utvikle forskning om barn og ungdoms mentale helse generelt, og knyttet til den barne- og ungdomspsykiatriske tjenesten spesielt, innen Helseregion Øst og Sør. Et viktig mål er å bidra til at tjenestene som ivaretar dette fagområdet i økende grad blir forskningsbasert, samt å bidra til at det i økende grad igangsettes forskning med utspring i feltets kunnskapsbehov. Prioriterte områder er behandlingsforskning, evaluering av klinisk praksis og utvikling og utprøving av egnede metoder for systematisk klinisk arbeid. Arbeidet har som målsetning å videreutvikle og ivareta tverrfaglighet innen forskning om barn og ungdoms psykiske helse.

Også i 2002 har vi vært samlokalisert med SSBU og NWI, noe som er sentralt for å ha et sterkt felles forskningsmiljø og for å bevare nærheten til klinisk praksis. Vi har et felles møteprogram for framleggelse av forskningsarbeid. I 2002 huset R.BUP ti doktorgradsstipendiater og 3 postdoktorgradsstipendiater hvorav de fleste har SSBU, NWI og Universitetet i Oslo som arbeidsgivere.

SENTRALISERT OG DESENTRALISERT STYRKING

Helt siden starten i 1998 har R.BUP hatt oppbygging og videreutvikling av et sterkt og kompetent forskermiljø som viktig strategisk delmål. Vi ser dette som en forutsetning for å kunne oppfylle våre målsetninger i forhold til regionene. Forskningsavdelingen har også arbeidet videre med å utvikle toppforskerkompetanse innen egne rekker, og det er etablert en kollegagruppe som bl.a. henter inn rådgivere utenfra, både nasjonalt og internasjonalt.

I løpet av 2002 har tre nytilsatte forskere innen medisin, psykologi og pedagogikk etablert seg i R.BUPs forskningsavdeling, noe som har utvidet vår kapasitet. Ved siden av videreutvikling av egne prosjekter, har de bidratt til utvikling av så vel forskningsavdelingens egne seminarer som videreutdanningsprogram og etterutdanningsprogram i samarbeid med R.BUPs undervisningsavdeling. Forsker Simon-Peter Neumer har bidratt i planlegging av videreutdannings-

program i kognitiv terapi og forsker Bente Gjørnum har utviklet en plan for tverrfaglig styrking av nevropsykiatrisk kompetanse i BUP. På slutten av 2002 innledet også Simon-Peter Neumer samarbeid med Sintef/Unimed om videreutvikling av instrument for å måle brukerformøydhet i psykisk helsevern for barn og unge. Forsker Inger-Lise Sæther har arbeidet med planlegging av prosjekt for å kartlegge det fagspesifikke hos kliniske pedagoger, og har særlig bidratt i organisering av forum for kvalitativ forskning og videreutvikling av R.BUPs program for søknadsseminarer som har som hovedhensikt å stimulere og veilede til flere og bedre forskningssøknader fra fagfeltet. Det ble i 2002 utviklet 3 søknadsseminarer under tittelen "Fra Ide til prosjekt", i form av aktive arbeidsseminarer hvor søknader ble veiledet i grupper. Det ble også startet planlegging av et oppfølgingsseminar for igangsatte prosjekter som støttes av R.BUP. Dette seminaret vil avholdes i første halvår 2003. Det har videre vært avholdt en seminarsrekke spesielt rettet inn mot internasjonal publisering, dels rettet mot det felles forskningsmiljøet med SSBU og NWI og dels åpent for klinikere i regionen.

Våre viktigste virkemidler i forhold til forsknings og utviklingsvirksomhet i regionen for øvrig har vært økonomisk støtte til 28 prosjekter og individuell veiledning av prosjekter og prosjektrapporter. Støtten har vært gitt på grunnlag av vurdering av forskningssøknader etter utlysning. Søknadene ble vurdert av R.BUPs forskningsutvalg som er rådgivende for forskningssjefen. Utvalgets medlemmer er

- > Professor Hanne Haavind, Psykologisk Institutt, UiO
- > Professor Inger Helene Vandvik, Instituttgruppe for Psykiatri, UiO
- > Forsker, dr. polit Arne Kristian Henriksen, Åsebråten barnepsykiatriske klinikk, Fredrikstad

Det har også vært avholdt forskerseminar i Vest-Agder som nå er under evaluering lokalt. Forskere fra flere miljøer i regionen har i tillegg deltatt på forskerseminarer avholdt på R.BUP.

Forskermiljøet i R.BUP ble i 2002 ytterligere forsterket med deltidsengasjementer for professorer/seniorforskere og vi har nå veiledere fra Medisinsk fakultet og Psykologisk Institutt ved Universitetet i Oslo, Høyskoleenteret i Oslo og Nasjonalt Institutt for folkehelse. Ressurspersonene har ulike metodemessige spesialområder, og ved siden av å veilede innad i det felles forskningsmiljøet med SSBU og NWI bidrar de også med veiledning og metodeundervisning som er åpen for andre forskere i regionen. Til sammen har vårt miljø nå oppnådd en stor metodemessig og temamessig bredde.

I løpet av 2002 fullførte en av forskerne i vårt miljø, dr. med Hanne Kristensen sin dr. grad med tema "Selective mutism in children - comorbidity and clinical characteristics". For første gang hadde forskningsavdelingen selv, i samarbeid med Universitetet i Oslo, hånd om avvikling av prøveforelesninger og disputas.

I samarbeid med blant annet Universitetet i Oslo og Nasjonalt Institutt for folkehelse ble det i 2002 utviklet fem nye søknader til Norges Forskningsråd, hvorav tre ble innvilget stipendier. Forskere i vårt miljø deltok i flere av de større epidemiologiske undersøkelsene som HUBRO, HELTEF, Mor-barn-undersøkelsen og Astma-undersøkelsen, samt i annet forskningssamarbeid ulike steder i Norge. Flere av forskerne har også deltatt i internasjonalt forskersamarbeid i Australia og USA.

NETTVERKSARBEID

Vi har videreført arbeidet med følgende nettverk: Nettverk for kvalitativ forskning har avholdt to møter i 2002 med henholdsvis 30 og 40 deltakere fra kliniske miljøer, universitet og høyskolemiljø samt andre relevante forskningsmiljøer. Nettverket er åpent for forskere som arbeider, eller har planer om å arbeide aktivt med slike metoder. Temaer i 2002 var bruk av kassustudier, publisering av kvalitativ forskning og etiske og metateoretiske spørsmål knyttet til det kvalitative forskningsintervju. I tillegg har det vært avholdt to mindre arbeidsseminarer spesielt rettet inn på forskere som arbeider med barn som informanter og

anvender kvalitative forskningsintervjuer - med forsker og førsteamanuensis Liv Mette Gulbrandsen som underviser og veileder. Flere av seminardeltakerne har prosjekter med utgangspunkt i både barnevern og barne- og ungdomspsykiatrisk problematikk.

Nettverk for prosjekter innen kvalitetssikring og evaluering av tjenester i barne- og ungdomspsykiatrien har hatt to møter i 2002 med henholdsvis 6 og 23 deltakere. Møtene har dels hatt eksterne forelesere og dels dreid seg om framleggelse av deltakernes prosjekter.

Arbeidet med Nordisk nettverk om felles undersøkelsesmetoder i barne- og ungdomspsykiatrisk forskning ble videreført i 2002 av forskningssjef Sonja Heyerdahl i samarbeid med postdoktor stipendiat Trond Diseth, Rikshospitalet. Nærmere beskrivelse av det nordiske samarbeidet på dette området finnes i www.nordcap.suite.dk.

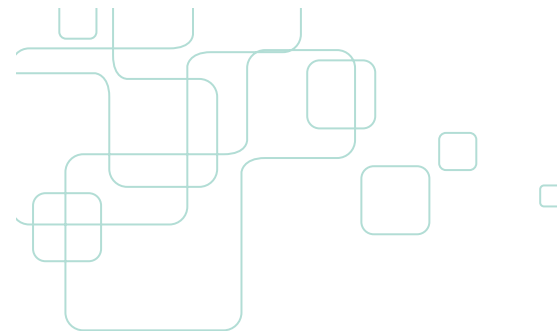
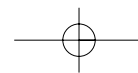
I nettverket "Barn av psykisk syke" har sosionom Ingerid Aamodt deltatt på vegne av R.BUP, og i 2002 ble dette engasjementet utvidet til å etablere nettverket "Barn i familier med store psykososiale belastninger". En spørreundersøkelse i 2002 ga oversikt over prosjekter og aktivitet på dette området i regionen og første nettverksamling finner sted i februar 2003.

I løpet av 2002 ble det også lagt grunnlag for et nettverk for forskningsledere og -koordinatorer i regionene. Et første møte ble avholdt i august 2002, med deltakelse både fra ledelse i lokale klinikkmiljøer, representant fra det regionale helseforetak (Øst) og representanter knyttet til forsknings- og utviklingsarbeid i regionene. Rådgiver Kristin Skutle (R.BUP) utarbeidet oversikt over fou-stillinger og over forsknings- og utviklingsprosjekter som er i gang i regionen, (se R.BUPs hjemmeside), og det ble invitert til en regional arbeidsgruppe som er under arbeid med å starte nettverket.

GJENNOMFØRING AV VIRKSOMHETSPLAN – FORSKNING

Strategiske mål 2001-2006	Langsiktige mål/virkemidler	Handlingsplan 2002	Aktiviteter i 2002
Kompetanse- og kraftsenter R.BUP skal - sammen med SSBU, NWI, UiO, HiO og andre forskningsmiljøer - videreutvikle forskning og formidle forskningsbasert kunnskap til BUP-feltet	Etablere felles forskningsmiljø med ansatte ved SSBU / NWI, UiO og HiO	Konsolidere felles forskningsmiljø sammen med ansatte ved SSBU / NWI og UiO. Avklaring av rutiner for samarbeid og deling av oppgave Lage felles institusjons-CV	Pågår Gjennomført
	Faste forskere ved R.BUP skal utvikle professor-kompetanse i løpet av 5 år	Klarlegge oppgaver for ansatte i de nye forskerstillingene, inkludert plan for utvikling av toppkompetanse	Pågår
Tverrfaglig forskning	Utvikle forskningskompetanse for alle faggrupper i BUP	Utarbeide plan for utvikling av forskningskompetanse innenfor alle BUP-profesjoner, inkludert rekrutteringsplaner. Plan skal lages i samarbeid med relevante forskningsmiljøer	Pågår
	Doktorgradstipendiater innenfor alle profesjoner innenfor BUP i regionen	Rekruttere doktorgradstipendiater	I 2002 startet 2 sosisonomer utviklingen av søknader om doktorgradsstipend. Plan utsatt for miljøterapi
Konsolidere forskergrupper	Etablere samarbeidsgrupper med flere forskere	Samle forskere til minst en tematiske forskergruppe for videre knoppskyting og oppstart av samarbeidsprosjekter (gjærne på tvers av ulike institusjoner)	<ul style="list-style-type: none"> > Etablert multi-senterprosjekt med 7 poliklinikker om evaluering av klinisk virksomhet. > Flere prosjekter arbeider med barn med utviklingsforstyrrelser. > Etablert gruppe omkring intervjuing av barn og barnefamilier
	Internasjonale kontakter, stimulere gjesteforskerordninger	Etablere/delta i nordisk forsker-nettverk	Forskningsjefen arbeider med å etablere et nordisk forsker-nettverk omkring felles metodeutvikling
		Etablere samarbeid med minst en internasjonal gjesteforsker	I gang

Strategiske mål	Langsiktige mål/ virkemidler	Handlingsplan 2002	Aktiviteter i 2002
Prioriterte forskningsområder	Definere og konkretisere forskningsområder som skal prioriteres. Lage plan for hvordan områdene kan utvikles, evt i form av forskningsprogrammer	Arbeide aktivt for å utvikle følgende prioriterte områder: - Behandlingsforskning - Evaluering av klinisk praksis - Utvikle/utprøve egnede metoder for systematisk klinisk arbeid Påbegynne arbeid med programplan for minst ett område	Pågår (se tidligere) Ikke iverksatt som en samlet programplan, men aktivt arbeid for å videreutvikle flere forskningsområder
Oversikt over forskning i regionen	Videreutvikle tilbudet om undervisning i forskningsmetoder slik at disse best mulig tilpasses behovene i regionen	Lage oversikt over prosjekter i regionen og presentere oversikten på Fagtorget	Iverksatt, se hjemmesidene til R.BUP og liste over regionale prosjekter i prosjektdelen av årsmeldingen Det er avholdt et nettverksmøte med FoU-ledere i helseregionene og nedsatt arbeidsgruppe for videre nettverksbygging
Forskning - undervisning og klinikk	Utvikle gode modeller for samarbeid mellom klinikk og forskning	Innhente erfaring vedrørende modeller for samarbeid mellom klinikk og forskning Prøve ut stillingsstruktur for delte stillinger og møtepunkter for forskere/klinikere	I gang Prøves ut for forskerstilling for lege. Møter mellom R.BUP, NWI og SSBU er holdt Hver 14 dag avholdes det felles prosjektmøter for klinikere på NWI og forskere på R.BUP
	Kliniske forsknings- og utviklingsprosjekter	Prioritere prosjekter som er klinisk relevante	Gjøres
	Samarbeid mellom forskningsavdelingen og undervisningsavdelingen om utvikling av videreutdanningsområder	Samarbeid om videreutdanningsområder påbegynnes for ett videreutdanningstema	Samarbeid om videregående utdanning i kognitiv terapi. Det er også utarbeidet plan for etterutdanning i nevropsykiatri
	Samarbeid med andre relevante forskningsinstitusjoner	Arbeide frem samarbeidsavtale med UiO	Initiativ tatt, møte med UiO i september 2002. Arbeidet med avtale er ikke sluttført
		Bidra til NFR-etablert nettverk for epidemiologi	Gjennomført møte i regi av NFR, MH-programmet

UNDERVISNING

Regionsenterets undervisningsvirksomhet har som målsetting å bidra til økt kompetanse hos personell som arbeider med barn- og unges psykiske helse, til økt rekruttering til fagfeltet og til helhetsperspektiv og godt samarbeid mellom ulike etater. Senteret har et spesielt ansvar for etter- og videreutdanninger til de faggruppene som arbeider i barne- og ungdomspsykiatri, men skal samtidig bidra til kunnskapsutvikling for 1.linjetjenesten og faglig og organisatorisk samarbeid med barnevern, rusmiddelstaten og andre relevante instanser for barn og unges psykiske helse.

“Opptreppingsplanen for psykisk helse (1999 - 2006)”, Statens helseetilsyns utredning “Kompetansebehovet i psykisk helsevern (2001)” og Helsedepartementets utvidete mandat til regionsenteret (sent i 2002) har vært styrende for regionsenterets aktiviteter i 2002 og for planlegging av nye aktiviteter.

I samarbeid med de andre regionsentrene har det vært drøftinger av hvordan regionsentrene kan bidra til mer helhetlig kompetanseoppbygging innen psykisk helse for barn og unge. Undervisningsledelsen ved de 4 regionsentrene har i fellesskap planlagt en landskonferanse for å følge opp tidligere konferanser om hva som er BUP's kjerneområder, prioritering av arbeid i BUP og prioritering av tiltak innen undervisningsvirksomhet. Rammen for konferansen vil være konsekvensene av Sosial og helsedirektoratets strategiplan for opptrepping i psykisk helsevern. Konferansen vil finne sted i april 2003.

I tråd med politiske føringer og fagfeltets behov er R.BUP i gang med å utarbeide nye modeller for spesialist- og videreutdanningene. De nye modellene vektlegger grunnleggende fellesfaglig kunnskap og kompetanse, økt tverrfaglig kompetanse og tydeliggjør profesjonsspesifikk kompetanse. Ny kunnskap om barns- og unges utvikling og om hva behandlingsforskning sier om virksomme faktorer i terapi skal integreres i spesialist- og videreutdanninger og også være grunnlaget for utarbeiding av nye utdanninger.

Nye modeller for de tradisjonelle spesialistutdanningene forutsetter en avklaring fra departementets side hvorvidt autorisasjon og myndighet til å godkjenne spesialister skal delegeres annerledes enn dagens ordning.

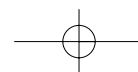
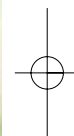
Undervisningsavdelingen ved R.BUP har bestått av undervisningssjef, undervisningsleder, og undervisningssekretariat og 1/2 rådgiverstilling. R.BUPs rådgiver, som har delt stilling mellom forskning og undervisning, har ansvar for statlig stimuleringsstilskudd til videre- og etterutdanning i regionen og for regionale tiltak. I tillegg kjøpes studieledere fra NWI og SSBU, og seminarledere/kullede fra NWI, SSBU, andre klinikker og fra tilgrensende felt (privat praksis, familievernkontorer og lignende). Denne organiseringen medfører nær tilknytning til praksisfeltet. Undervisningsaktivitetene foregår på to steder, R.BUP Tåsen og R.BUP Sogn, og de to fagmiljøene har et tett samarbeid både faglig og organisatorisk.

Med bakgrunn i omfattende arbeidsoppgaver fikk regionsenteret i 2002 bevilget øremerkede midler til 2 nye stillinger innen utdanning og undervisning. Da bevilgningene først kom sent i vårterminen ble stillingene ikke utlyst før i høstterminen og vil ikke bli besatt før våren 2003.

Planene for virksomhet i 2002 er i hovedsak gjennomført på tross av for få stillinger til oppgavene. Noe av den planlagte virksomheten er imidlertid ikke iverksatt, har gått langsommere enn planlagt eller blitt utsatt på grunn av kapasitetsmangel. Dette gjelder prioriterte områder som seminar i konsultasjon til 1.linjetjenesten, samarbeid med brukere og brukerorganisasjoner, skrivekurs, lederopplæring og fortgang i arbeidet med utarbeiding av ny modell for spesialist- og videreutdanninger.

Samarbeid med Høgskolen i Agder om å utarbeide en modell for å få barne- og ungdomsperspektivet inn i høgskolens utdanning i psykisk helsearbeid startet som prosjekt i

Strategiske mål	Langsiktige mål/virkemidler	Handlingsplan 2002	Aktiviteter i 2002
Kontakt med UiO, HIO, NOVA og andre forskningsinstitusjoner	Etablere II'-erstillinger for R.BUP-forskere ved universitet, evt. ved kliniske institusjoner	Videreutvikle samarbeidet med Psykologisk Institutt, Senter for klinisk psykologisk forskning, Instituttgruppen for psykiatri, Høgskolen i Oslo, NOVA, SIA og Folkehelseinstituttet	Pågår
Kvantitativ økning - utvikling av forskning	Økt forskningsaktivitet Faglig og økonomisk støtte til utvikling av prosjektbeskrivelser/søknader Flere eksternt finansierte prosjekter i våre regioner Mer formidling fra prosjektene, nasjonalt og internasjonalt. Både vitenskapelig og mer populærvitenskapelig informasjonsformidling Bidra til utvikling av forskningsmiljøer i regionen, to nye miljøer i løpet av 5 år	Utlyse prosjektmidler Prioritere forskningsveiledning og opplæring. Engasjere forskere til å bidra med dette Forskerseminarer: prosjektsøkerseminar samt oppfølgingskurs for prosjekter som støttes fra R.BUP Vektlegge formidlingsaspektet ved utlysning av midler og i forskningsmiljøet. Støtte formidling, bl.a. utskrivning av artikler og rapporter Vitenskapelig publisering som viktig mål Støtte kongressdeltakelse med fremleggelse av forskning Påbegynne plan for utvikling av forskningsmiljøer i regionen. Samarbeid med Vest-Agder om stipendiat i Vest-Agder, søke om eksterne midler Videreutvikle forskerkurs for klinikere Videreutvikle eksisterende nettverk - for kvalitative forskningsmetoder - for evaluering av BUP-virksomhet	Utlyst og tildelt ca 4 mill kr. i to omganger Gjøres Gjennomført tre slike seminarer Våre forskere bidro til utarbeidelse av 5 stipend-søknader til NFR Gjøres Flere artikler er publisert i tidsskrifter, se formidlingsdelen av årsmeldingen Gjøres I gang i forhold til Vest-Agder. Herfra er det også sendt søknad om doktorgradstipendiat, med prosjektleder fra R.BUP Pågår ved R.BUP, i Vest-Agder og i felles forskningsmiljø for R.BUP, SSBU og NWI To seminarer avholdt I gang

høstterminen med utarbeiding av studieplaner. Modellen skal implementeres på høgskolen i Agder og skal kunne overføres til andre høgskoler. Planlagt oppstart høstsemesteret 2003.

Prosjektet om en 5-vektalls utdanning for nyansatte miljøterapeuter i samarbeid med Norsk forening for og barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner er gjennomført med det første kullet. Utdanningen startet i vårsemesteret som forsøksprosjekt med øremerkede midler fra staten og er under evaluering med tanke på nytt kull høsten 2003

Det er utarbeidet en omfattende plan for utdanning i kognitiv terapi. En forundersøkelse i våre helseregioner viste meget stor interesse for en slik utdanning. Det er etablert en formell samarbeidsavtale med Høgskolen i Akershus om akademisk kreditering av utdanningen og et faglig/ klinisk samarbeid med BUP i Arendal om gjennomføring av utdanningen. Planlagt oppstart er høsten 2003, med ett kull i Arendal og ett i Oslo.

Det er også utarbeidet forslag til studieplan for utdanning i sped- og småbarnspsykiatri i samarbeid med Aline spedbarnshjem og UiO med planlagt oppstart høsten 2003.

Ny 1-årig veilederutdanning for veiledere i familierapi startet i vårsemesteret med stor oppslutning fra seniorterapeuter, i alt 29 deltakere. Utdanningen vil bli videreført i 2003.

R.BUPs nye 2 årige utdanning i nevropsykologi har gjennomført første år i utdanningen med vel 80 deltakere.

Utarbeiding av ny modell for spesialist- og videreutdanninger er videreført. Det er utarbeidet forslag til en ny struktur på utdanningene, men det gjenstår fortsatt mye arbeid med å få samkjørt dette med profesjonsforeningenes spesialistkrav og med avklaring av eventuell akademisk kreditering i samarbeid med høgskole og universitet.

R.BUP har gjennomført tiltak for å stimulere interesse for behandlingsforskning og å bidra til kompetanse i klient- og resultatstyrt behandling ved barne- og ungdomspsykiatriske klinikker i regionen. Barry Duncan, var engasjert av

regionsenteret 4 uker i august/september og holdt seminarer, workshops og deltok med konsultasjon og direkte klientarbeid ved en rekke BUP-klinikker i regionen. Tilnærmingen vektlegger brukerorientering, høy grad av klientsamarbeid og kontinuerlig evaluering av behandlingsresultat. Tiltaket fikk positive evalueringer og vil bli fulgt opp i 2003 med seminarer og nettverksarbeid.

I september gjennomførte R.BUP i samarbeid med Telemark Sentralsykehus BUP avdeling en ukes fordypningsseminar i Narrativ terapi med Michel White fra Australia. Seminaret var et stort og vellykket tiltak og samlet 180 deltakere.

Undervisningslederne ved de fire regionsentrene i Norge møtes regelmessig for utveksling av erfaringer, diskusjon av planer og samordning av tiltak. I dette året ble det avholdt 2 dagskonferanser, bildetelefonkonferanse og telefonkonferanse.

Etterutdanninger

I etterutdanningen ble seminarrekker som: "Barn av psykisk syke foreldre", "Foreldrekompetanse og oppvekst i flerkulturelle miljøer", " Marte Meo-utdanning, Spedbarnsobservasjon og Narrativ behandling, videreført. I tillegg ble det avholdt en rekke enkeltseminarer innen aktuelle fagområder. Samarbeidet med SSBU og NWI om etterutdanningsarrangementer ble videreført.

Spesialist- og videreutdanninger

Videreutdanningene på R.BUP Tåsen foregår i samarbeid med NWI. Dette er spesialitetstilknyttede utdanninger for leger, psykologer, sosionomer og pedagoger. For de spesialitetstilknyttede utdanningene er målgruppen utdanningskandidater/nyansatte innen BUP-klinikkene, og kontrakt og samarbeid med deltakernes arbeidsgivere er en forutsetning. Studieplanene bygger på spesialistutvalgenes rammeplaner, men er også selvstendige fagplaner som legges frem for Undervisningsrådet (representanter for alle klinikkene i regionen). Undervisningen forutsetter klinisk/teoretisk integrasjon med fremleggelse av eget veiledet klinisk materiale. Utdanningen bygger på et tett samarbeid mellom deltaker, seminarleder, veileder og kandidatens arbeidsgiver.

Utdanningen er treårig og kapasitetsmessig tas det sikte på å gi et tilbud ut fra klinikkledernes etterspørsel.

Ved Sogn foregår videreutdanningene i samarbeid med SSBU og med Høgskolen i Oslo. Til sammen tre utdanninger: Klinisk videreutdanning i miljøterapi, Klinisk videreutdanning i familierapi trinn I og Klinisk videreutdanning i familierapi trinn II. Utdanningene er tverrfaglige og tverretatlige. Målgruppen er primært barne- og ungdomspsykiatrien i Helseregion Øst og Sør, men utdanningene er åpne for ansatte i tilgrensende felt for å fremme målsettingen om større enhet i tjenestetilbudet. Utdanningene er godkjent av SHD og gir 60 studiepoeng. Familierapiutdanningene drives også i samarbeid med Institute of Family Therapy i London som krediterer utdanningene etter instituttets standarder.

Regional 2-årig videreutdanning i familierapi i Kristiansand, som ble startet høsten 2001, kombinerer eksamensrett ved Høgskolen i Oslo og spesialistutdanning for alle faggrupper.

Evaluering av alle utdanningene er sluttført og ferdigstilt rapport forelå i februar 2002. Spørreskjemaet var sendt til 426 tidligere kandidater/studententer som hadde avsluttet videreutdanningen i perioden 1994 - 2000. Svarprosent 68%. Resultatene viser at deltakerne generelt er godt fornøyd med videreutdanningene.

Undervisningsrådet, som avholdes hvert vårsemester, samler mange fra klinikkledelsen i regionen til prinsipiell drøfting av utdanningene. Dette er et sentralt forum for R.BUP.

OMFANG

Totalt deltok 264 personer på R.BUPs spesialist- og videreutdanninger.

R.BUP drev i samarbeid med NWI:

- Spesialistutdanninger:
- 10 kull psykoterapiseminarer (3-årig): 72 deltakere
  - 4 kull metodisk sosialt arbeid (3-årig): 33 deltakere
  - 3 kull klinisk pedagogisk seminar (3-årig): 17 deltakere
  - 8 kull familierapiseminar (2+1 årig): 115 deltakere

I tillegg:

- Tverrfaglig fellesundervisning
- Spedbarnsobservasjonsseminar (1-årig)
- Konsultasjonsseminar

I samarbeid med NWI deltok 162 personer, disse deltar på flere seminarer parallelt og opptar 253 deltakerplasser.

R.BUP drev i samarbeid med SSBU og Høgskolen i Oslo:

- 2 kull videreutdanning i klinisk miljøterapi: 34 deltakere
- 3 kull videreutdanning i familierapi trinn I: 54 deltakere
- 1 kull videreutdanning i familierapi trinn II: 22 deltakere

I samarbeid med SSBU deltok 102 personer på utdanningene.

Profesjonsfordeling:

29 leger, 48 psykologer, 62 sosionomer, 23 pedagoger, 31 barnevernspedagoger, 3 sosialpedagoger, 10 sykepleiere, 8 vernepleiere, 22 andre.

Geografisk spredning:

Oslo 82, Akershus 25, Buskerud 19, Vestfold 16, Østfold 32, Hedmark 6, Oppland 19, Telemark 8, Aust-Agder 6, Vest-Agder 26, Rogaland 1, Sverige 1.

Studieledere var:

Fra NWI:

Marit Slørdahl og Anne Okstad (psykoterapiseminar), Valborg Holdhus til 30.07.02 og Kristin Olaisen fra 01.08.02 (klinisk pedagogisk seminar), Brit Jørgensen (metodisk sosialt arbeid og tverrfaglig fellesundervisning), Astri Johnsen og Vigdis Wie Torsteinsson (familierapiseminar) og Hanne Pedersen (etterutdanning og Marte Meo)

Fra SSBU:

Anders Bjørnsen - Brita Utne, vikar (Miljøterapi)
Rolf Sundet - vikar Nine Udnæs (Familierapi og Høyere familierapi)

Seminarledere/kullede var:**Psykoterapiseminarene:**

Spesialist i psykiatri Terje Lund (Ullevål BUPA), psykologspesialist Aina Olsvold (Asker og Bærum BUP), dr. philos. psykologspesialist Bjørg Røed Hansen (Psykologisk Institutt/UiO), psykologspesialist Siri Østvold (egen praksis), psykologspesialist dr.gradstipendiat Trine Waaktaar (NWI), psykologspesialist Inger-Johanne Sveum (Lillestrømklubben), dr.philos. Anne Mari Torgersen (Instituttgruppe for psykiatri/UiO), psykologspesialist Turid Nicolaisen (privat praksis), psykologspesialist Laila Horgen (Buskerud Sentralsykehus BUP), psykologspesialist Nils Eide-Midtsand (Vest-Agder Sykehus BUA).

Seminar i klinisk sosialt arbeid:

Klinisk sosionom Lise Waahlberg (NWI), klinisk sosionom Astrid Furre (Stiftelsen Klokkegården), cand.polit., klinisk sosionom Catharina Selmer (NWI), klinisk sosionom Kristin Aslaksen (Kirkens Familievernkontor).

Klinisk pedagogseminar:

Klinisk pedagog Kirsten Lous Skogan (NWI), klinisk pedagog, cand.ped. Eva Taarvig (NWI), klinisk pedagog Elin Kreyberg (Tøyen BUP), klinisk pedagog, cand.paed.spec. Jan Myhrvold-Hanssen (Asker og Bærum BUP), klinisk pedagog Anne Martinsen.

Familie terapiseminarene:

Klinisk sosionom cand.polit. Catharina Selmer (NWI), psykologspesialist Kjersti Hernes (Asker og Bærum BUP), psykiatrisk sykepleier Anne Andersen (Buskerud Sentralsykehus BUP), psykologspesialist Asbjørn Solevåg (Kampen Tyriliserter), klinisk sosionom Liv Frøyland (NWI), psykologspesialist Per Eriksen (Muncks gate Familiekontor), klinisk barneverns pedagog Petter Næsje (SSBU), psykologspesialist Morten Hammer (PUT, Ullevål), psykologspesialist Reidar Selbekk (Øststjø Familiekontor), spesialist i psykiatri

Inger Halvorsen (Buskerud Sentralsykehus BUP), psykologspesialist Nancy Moss (Buskerud Sentralsykehus BUP), psykologspesialist Vigdis Wie Torsteinsson (NWI), klinisk sosionom Geir Lundby (SSBU), professor dr. philos Wencke Seltzer (egen praksis), psykologspesialist Nor Chr. Torp (Kirkens Familievernkontor), psykologspesialist Grete Lilledalen (Øststjø Familiekontor).

Marte Meo seminar:

Miljøterapeut Hanne K. Pedersen, klinisk pedagog Magni Moren, klinisk miljøterapeut Bodil Østgård, klinisk miljøterapeut Guri Dahler.

Klinisk miljøterapi:

Vernepleier/ klinisk miljøterapeut Brita Utne, klinisk sosionom Hege Wathne, klinisk miljøterapeut Alicja Olkowska

Familie terapi trinn I (Høyskoleutdanningen):

Klinisk sosionom Nine Udnæs, psyk.sykepleier Bjørg Kolnes, psykologspesialist Morten Hammer, klinisk barneverns pedagog Petter Næsje.

Høyere utdanning i familie terapi / Trinn II:

Klinisk sosionom Geir Lundby, psykologspesialist Rolf Sundet.

Klinisk veiledning

15 R.BUP-ansatte og R.BUP finansierte fagpersoner har gitt konsultasjoner og løpende klinisk veiledning til enkeltpersoner og grupper.

GJENNOMFØRING AV VIRKSOMHETSPLAN – UNDERVISNING

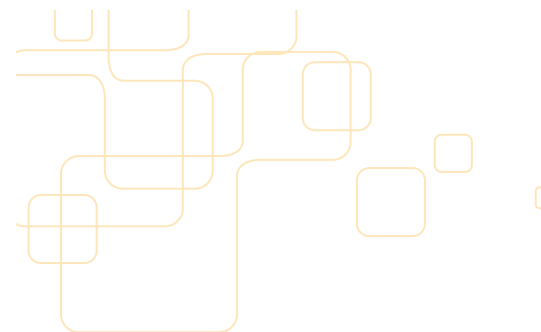
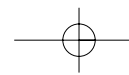
Strategiske mål 2001-2006	Virkemidler/ Konkretisering av målene	Handlingsplan 2002	Gjennomføring
Enhet i tjenesten: Tverretattlig og tverrfaglig samarbeid	Kvalifisering i tverretattlig samarbeid Utvikling av felles tilbud med VOP, BV, PPT, FV	Tverretattlig samarbeid er obligatorisk undervisning i alle spesialistutdanninger Tverrfaglig seminargrupper i bl.a. familierapi i spesialistutdanningen Familie- + miljøterapi (SSBU) har inntak fra flere etater Prosjekt Kristiansand -fam.ter.utd- basert på tverretattlig prosjektteam Tverrfaglig og tverretattlig Marte Meo utdanning	Gjennomført Under utredning Gjennomført Gjennomført Gjennomført
Brukerperspektiv	Samarbeid med brukerorganisasjonene Pasientens perspektiv og medvirkning gjennomgående i alle videreutdanningene	Etterutdanning i samarbeid med Voksne for Barn. U-avd aktive i veiledning til VFB Bruk av representanter for brukerorganisasjonene inn i undervisningen Brukerundersøkelser og evaluering av egen praksis inn i utdanningene	Gjennomført Lite realisert Under utarbeiding
Forebyggende perspektiv	Resilience-forskning og nyere utviklingspsykologi skal inn som del av kunnskapsgrunnlaget i alle utdanningene Undervisning i forebyggende intervensjoner	Pensumrevisjon og undervisning i tema Undervisning til 1.linje, helsestasjon + skolehelse-tjenesten Undervisning i miljøterapi utenfor institusjoner	Gjennomført Gjennomført i etterutdanningsprogrammet Gjennomført
Tilgjengelighet - desentralisering og nettverksbygging:	Utdanningene skal etableres i regionen der det er stort nok grunnlag for det	Regional undervisning - miljøterapi Krsand: Utdanning i familierapi + oppstart psykoterapi h 2002 Regional Marte Meo - utdanning	Ikke gjennomført Utdanning i familierapi gjennomført Psykoterapi ikke gjennomført grunnet for få deltakere Regional Marte Meo ikke gjennomført

Strategiske mål 2001-2006	Virkemidler/ Konkretisering av målene	Handlingsplan 2002	Gjennomføring
	R.BUP skal sikre oversikt over undervisningstilbud i regionene og spre denne	Undervisning lokalt : Avtaler foreløpig med Oppland, Hedmark, Buskerud, Oslo, Akershus Regionale stillinger tilsvarende 1 årsverk (fagpersoner) spredt på inntil tre regionale klinikker Ny rådgiver på R.BUP fra 1.11.01 (sammen med forskningsavdelingen) med dette som arbeidsområde	Avtalene gjennomført Ikke gjennomført I full aktivitet
Styrking av klinikkens fagmiljøer	Fellesseminarer for hele klinikker	Regionale veiledningsgrupper Tilbud om konsulentbistand. Tilbud til nyansatte miljøterapeuter- 1 semester opplæring, samarbeid med HiO og Institusjonsforeningen	Delvis gjennomført Utdanning for nyansatte miljøterapeuter er gjennomført
Kvantitativ øking Rekruttering Spesialistutdanning i takt med fylkenes opptrappingsplaner og behov	Utvidelse av tilbudet til kvalifiserende spesialist- og videreutdanninger for alle profesjoner (leger, psykologer, sosionomer, pedagoger, vernepleier, sykepleier, barnevernpedagog, Søke utvikle mastergradtilbud (miljø+ familierapi)	Antall kull: 10 psykioterapi (4 nye+6 forts) 5 sosialt arbeid (2 nye +3 forts) 5 klinisk pedagogikk (2 nye + 3 forts) + 11 tverrfaglig seminarer i familierapi for alle 4 profesjoner i spesialistutdanningen (3 nye+8 forts)	10 kull 4 kull/red. søkn. 3 kull/0 nye - red. søkn 8 kull/3 nye - 5 forts.
Samarbeid med høyskolene for personell med høyskolebakgrunn	Økt samarbeid med høyskolene om tverrfaglig psykisk helsearbeid	3 kull miljøterapi (2nye+1forts) 4 kull familierapi (høyskoletilknyttet) (2ny+2forts) 1 kull høyere familierapi (1 nytt) Utarbeide forslag til mastergrad i familierapi/miljøterapi evt også i sosialt arbeid Samarbeidsprosjekt med Høyskolen i Agder	2 kull miljøterapi 3 kull familierapi 1 kull høyere familierapi Aktivt arbeid med utredning for mastergrad i samarbeid med høyskoler Engasjert studieleder på HiA. Utarbeidet studieplan

Strategiske mål 2001-2006	Virkemidler/ Konkretisering av målene	Handlingsplan 2002	Gjennomføring
Samarbeid med Universitet og høyskoler om grunnutdanning	Bidrag til undervisningen på HiO, ISP, Psyk. Inst, Med.fak.	Stimulere til fortsatt samarbeid med U-klinikkene om undervisning i grunnutdanningene	Samarbeidsmøte med UiO avholdt i september
Særlige rekrutteringstiltak for leger og psykologer		Basert på etterundersøkelsen (ferdig 2002)- utarbeides tiltak spesielt for leger og psykologer	Etterundersøkelsen ferdig i februar. Spesielle tiltak for leger og psykologer skal utredes
Utforme nye utdanninger	Økt samarbeid med bl.a. høyskolene om nye utdanninger til nye grupper	Ny utdanning i nevropsykiatri (med tilbud både til 1. og 2. linjetjenesten) Ny 1-årig veiledningsutdanning for familierapeuter Prosjekt i samarbeid med Høyskolen i Agder Utrede egen utdanning i sped- og småbarnspsykiatri (samarbeid med Universitetet i Malmö)	Gjennomført 1. år Veilederutdanning for familierapeuter i samarbeid med Institutt for familierapi startet i februar Planleggingsarbeid er i gang Studieplan er utarbeidet. Samarbeid med UiO. Oppstart 1.kull høsten 2003-02-11
Tiltak for å beholde senioren i feltet	Lederopplæring, lederforum	Oppfølging av ledersamlingen h 2001 Videre kontakt med høyskolen om ulike videre- og etterutdanninger Samarbeid om utdanning i PMT med NWI Oppfølging av kvalifisering i IPT, for depresjonsbehandling Konsultasjonsseminar for pedagoger Planlegge seminar om konsultasjon fra BUP til 1.linje Skrivekurs for miljøterapeuter Samarbeide med forskningsavdelingen om formidlingsseminar	Ikke gjennomført Utredning og planleggingsarbeid er i gang i samarbeid med HiO, HiA og HiAK Gjennomført planarbeid Ikke gjennomført Gjennomført Ikke gjennomført Ikke gjennomført Ikke gjennomført

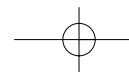
Strategiske mål 2001-2006	Virkemidler/ Konkretisering av målene	Handlingsplan 2002	Gjennomføring
Kvalitativ styrking Klinisk relevans	Krav om praksis / fremleggelse av eget klinisk materiale Samarbeid med hver enkelt deltakers arbeidsgivere om relevante oppgaver og relevant veiledning Høringsrutiner mellom R.BUP, klinikkene i regionen (U-råd), og spesialistkomiteer /høyskolen vedr. studieplaner Lærerkreftene hentes fra kliniske miljøer	Økt mulighet for fellesmøter lærer, kandidat/veileder og arbeidsgiver U-råd mars 2002 (møte vedr. utdanningene med alle ledere fra de 58 klinikker vi betjener) Kontakt med alle fagforeningers spesialistutvalg ved studieledere Kurs i pedagogiske metoder for å kvalifisere erfarne klinikere til undervisningsoppgaver	Delvis gjennomført U-rådsmøte med diskusjon om omlegging av studieplaner gjennomført Kontakt mellom studieledere og fagforeninger påbegynt Ikke gjennomført
Forskningsbasert og erfaringsbasert kunnskap	Økt samarbeid med forskningsenheten Økt skolering av lærergruppen Undervisning om hvordan omsette kompetanse fra nyere forskning inn i klinisk praksis	Økt bruk av forskere som gjesteforelesere i undervisningen Faste fellesmøter Seminarrekken "Putting research to work" - for seniorer fortsetter Behandlingsforskning og utviklingsforskning inn som obligatorisk pensum og undervisning i alle utdanningene	Delvis gjennomført Faste fellesmøter er ikke gjennomført, men det er etablert felles komité for seminarrekken "Putting Research to Work" 1 mnd. engasjement av amerikansk professor for å bidra til integrering av forskningsbasert kunnskap i undervisning og i klinisk arbeid. Gjennomført aug/ sept
Kvalitetsutvikling av utdanningene	Støtte til forskning og utviklingsarbeid vedrørende behandlingsmetoden det undervises i Kvalitetssikring gjennom gode dokumentasjons- og evalueringsrutiner ved avsluttet utdanning	Faste lærermøter/ oppdatering for faste lærere Utvikling av kliniske baserte "eksamener"	Se ovenfor Gjennomført Delvis gjennomført

Strategiske mål 2001-2006	Virkemidler/ Konkretisering av målene	Handlingsplan 2002	Gjennomføring
	Kvalifiseringstiltak for veilederne Forbindelsene til internasjonale utdanningssystemer og -standarder Utvikling av nasjonale standarder for kompetansekrav til feltet	Se ny utdanning: - veilederutdanning Studietur til USA, England, Sverige for å sammenholde standarder Styrke det gjensidige samarbeidet med Tavistock, Inst of fam. Therapy, Erica og andre Samarbeid med europeiske utd. komiteer Samarbeid med de andre regionsentrene om felles standarder	Gjennomført for veiledere i familierapi Gjennomført Samarbeidsmøter er avholdt Gjennomført 2 samarbeidsmøter mellom undervisningsledere avholdt
Ny modell i utdanningene	Etter avklaring mellom SHD, KUF, regionsentrene, fagforeningene og feltet, må det arbeides videre med utforming av modeller for mer differensiering i spesialist- og videreutdanningene	I løpet av 2002 vil R.BUP øst og sør utarbeide en ny modell basert på et felles grunnkurs, + moduler på 2 år som kan kombineres ut fra klinikkens behov og kandidatens kompetanse og interesse Denne nye modellen vil forsøkes implementeres fra h-2003	Det arbeides aktivt med utarbeiding av ny modell. Samarbeid med bl.a. studieledere, høyskole, profesjonsforeninger Oppstart utsatt
Styrking av undervisningsmiljøet: Økt rekruttering:	Nye stillinger i undervisningsavdelingen, økning fra dagens to fag/lederstillinger	2 årsverk (hel- eller deltid fagstillinger)	Stillingene er utlyst og vil bli besatt i vårterminen
Organisatorisk avklaring:	Avklaring av studieledernes organisatoriske plassering	Evaluering av utvikling av samarbeidet med U-klinikkene, fokus på studieledernes plassering	Fortløpende evaluering
Faglig konsolidering:	Felles tiltak for å skolere undervisningsenhetens pedagogiske og faglige kvalitet	Intern-seminar, studietur	Studieturer gjennomført

Strategiske mål 2001-2006	Virkemidler/ Konkretisering av målene	Handlingsplan 2002	Gjennomføring
Utvikling av spisskompetanse	<p>Samarbeid med SSBU, NWI og andre spisskompetanse miljøer om langsgående seminarrekker</p> <p>Stimulere til, samarbeide om og formidle nye tilnæringsmåter som utvikles i kliniske miljøer (ved U-klinikkene, i regionens klinikker eller i feltet nasjonalt</p>	<p>Bidrag til U-klinikkene for utviklingsarbeide knyttet til seminarrekker (nevro-, flerkulturell-, barn med spesielle behov, psykiatrisk syke foreldre etc)</p> <p>Nevropsykologi. Tidlige utviklingsforstyrrelser Traumatiske tilstander Flerkulturelt arbeid innen psykisk helsevern Tidlig intervensjon og diagnostisering av gruppen 0-3 år Familieterapi Spiseforstyrrelser Miljøterapi Fordypning i individualterapi Barn av psykiatriske pasienter Depresjon hos barn og unge</p>	<p>Gjennomført</p> <p>De fleste seminarne er gjennomført. "Traumatiske tilstander" utsatt + seminarrekke i "Vansker knyttet til ungdomsårene"</p>

VOP -Voksenpsykiatrien
 BV -Barnevernet
 PPT -Psykologisk pedagogisk Tjeneste
 FV -Familievernet
 VFB - Voksne for Barn
 PMT- Parental Management Training- Utdanning i manualisert familiebehandling
 IPT -Interpersonal Therapy - manualisert behandlingsmetode - særlig for ungdom med depresjon
 U-klinikkene - Universitetsklinikkene NWI (Nic Waals Institutt), SSBU (Sogn Senter for Barne- og ungdomspsykiatri)
 UiO- Universitetet i Oslo, HiO Høgskolene i Oslo, Dia-Vett Diakonhjemmets videre- og etterutdanning
 HiAk - Høgskolen i Akershus
 HiA - Høgskolen i Agder
 Psyk Inst, -Psykologisk Institutt, ISP. Institutt for Spesialpedagogikk, Med Fak- Medisinsk Fakultet

PROSJEKTER, FORMIDLING OG SAMARBEID

Oversikten inkluderer ikke videre- og etterutdanningsaktiviteter, samt forskerkurs arrangert av R.BUP. Disse aktivitetene er beskrevet under Forskning og Undervisning.

PROSJEKTER

I oversikten er det tatt med prosjekter:

- hvor R.BUP-ansatte er prosjektledere
- hvor prosjektledere er ansatte på UiO, SSBU eller NWI, med kontor plass på R.BUP
- med finansiell støtte fra R.BUP. De fleste av disse får støtte til deltidsstilling, definert prosjektperiode eller driftsmidler.

Arbeidsgiver er angitt og prosjektets institusjonstilknøytning, samt finansiering når denne er ekstern/annen enn arbeidsgiver.

Prosjektene er inndelt tematiske og plassert under det tema som anses mest relevant. Mange prosjekter har elementer fra flere av temaområdene. Prosjekter hvor R.BUP kun bidrar med økonomisk støtte, er samlet under 1f.

1A DOKTORGRADSPROSJEKTER

En nevropsykologisk studie av barn og ungdom med medfødt hypothyreose. Betydningen av thyroxinbehandling. Doktorgradsprosjekt, NFR-stipendiat, psykolog Beate Ørbeck, Instituttgruppe for psykiatri, UiO, R.BUP; professor, dr. med. Bengt Frode Kase, Pediatrisk forskningsinstitutt, UiO; overlege Jens Jørgensen, Nyfødtscreeening, RH; professor, dr.philos. Kjetil Sundet, Psykosomatisk avd., RH; forskningssjef, dr. med. Sonja Heyerdahl, R.BUP (prosjektleder).

Resilience-byggende grupper for barn og ungdom: Mestring, kreativitet, fellesskap og kontinuitet. En intervensjonsstudie. Doktorgradsprosjekt, NFR-stipendiat, psykolog Trine Waaktaar, NWI, R.BUP; professor Sverre Torgersen, NWI, R.BUP, UiO (prosjektleder).

Den terapeutiske relasjon som ramme for utvikling i psykoterapi - en studie av de innledende samhandlingspro-

sesser. Doktorgradsprosjekt, NFR-stipendiat, psykolog Birgit Svendsen, Psykologisk Institutt, UiO, R.BUP; kst. forsknings-sjef, dr.psychol. Ruth Toverud, R.BUP (prosjektleder); førsteamanuensis, dr.philos. Bjørn Røed Hansen, Psykologisk institutt, UiO (veileder).

Kognitiv rehabilitering av unge pasienter med psykose. Doktorgradsprosjekt, NFR-stipendiat, psykolog Torill Ueland, Psykologisk Institutt, UiO, SSBU, R.BUP; professor Bjørn Rishovd Rund, SSBU, UiO (prosjektleder).

Urolig i de første leveår - hyperaktiv i tidlig skolealder. Doktorgradsprosjekt, NFR-stipendiat Kirsten Møller-Pedersen, NWI, R.BUP; overlege Liv Hundevadt, NWI; spesialpedagog Guri Dahler, NWI; klinisk sosionom Rigmor Grette Moe, NWI, R.BUP; professor Sverre Torgersen, NWI, R.BUP, UiO (prosjektleder).

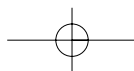
Gravide kvinners helse og bruk av tobakk og alkohol. Følger for barnets adferd og utvikling. Doktorgradsprosjekt, assistentlege Astrid Alvik, SSBU; overlege, dr. med. Rolf Lindemann, Barneavdelingen, Ullevål sykehus; forskningssjef, dr. med. Sonja Heyerdahl, R.BUP (veileder); seniorstatistiker, Tor Haldorsen, UiO (samarbeidspartner).

Utprøving av metoder for systematisk evaluering av behandlingsforløp i BUP. Doktorgradsprosjekt, NFR-stipendiat, lege Ketil Hanssen-Bauer, Instituttgruppe for psykiatri, UiO, R.BUP, NWI; forskningssjef, dr. med. Sonja Heyerdahl, R.BUP (prosjektleder); dr. med. Torleif Ruud, SINTEF, Unimed.

Analyse av samspill mellom foreldre og barn. R.BUP finansiert stipendiat, psykolog Bent Storaa, Vest-Agder BUPA; professor Terje Ogden, Psykologisk Institutt, UiO; forskningssjef, dr. med. Sonja Heyerdahl, R.BUP (prosjektleder).

Kropp og identitet. En studie av spiseforstyrrelser. Doktorgradsprosjekt, NFR-stipendiat, lege Finn Skårderud, Instituttgruppe for psykiatri, UiO, R.BUP, SSBU; forskningssjef Sonja Heyerdahl (prosjektleder).

1B BEHANDLINGSFORSKNING, METODEUTVIKLING, EVALUERING OG BRUKERSTUDIER

Øversettelse til norsk og normering i en tilfeldig stikkprøve av Ages and Stages Questionnaires. Forsker, dr.philos. Harald Janson, Psykologisk Institutt, UiO, R.BUP.

Fra eksplisitt til implisitt kunnskap. En studie av prosesser i psykoterapi med barn. Kst. forskningssjef, dr.psychol. Ruth Toverud, R.BUP; førsteamanuensis, dr.philos. Bjørg Røed Hansen, UiO.

Brukerperspektiv for kvalitetssikring i psykisk helsevern for barn og ungdom. Kst. forskningsleder, dr. philos. Simon-Peter Neumer, R.BUP; forsker, dr. polit. Helle Wessel Andersson, SINTEF, Unimed.

Diagnose: Anorexia nervosa. Pasientens selvpålevelse. Professor dr. philos Arne Holte (prosjektleder); stud. psychol. Ragnfrid H. S. Nordbø; stud. psychol Ester Marie S. Espeset, Institutt for psykologi, UiO; NRF-stipendiat, lege Finn Skårderud, R.BUP.

Revisjon av det kognitivt atferdsterapeutiske læringsprogrammet "GO!" for bruk i Norge. Kst. forskningsleder, dr. philos. Simon-Peter Neumer, R.BUP.

1C KLINISKE TILSTANDER

Eliteidrett og spiseforstyrrelser. NFR-stipendiat, lege Finn Skårderud, R.BUP; professor dr. scient Jorunn Sundgot-Borgen, Norges Idrettshøgskole.

En longitudinell studie av nevrologisk utvikling hos barn og unge med spesifikke og generelle utviklingsforstyrrelser, inkludert mental retardasjon. Forsker og spesiallege, dr. med. Bente Gjerum, SSBU, R.BUP; cand ped., fysioterapeut Gro Jensen; cand mag. Anja Gjerum.

Språk- og kommunikasjonsvansker hos barn som henvises til barne- og ungdomspsykiatrien. Forsker, klin. Pedagog, dr. scient. Inger-Lise Sæter, NWI, R.BUP.

Psykisk helse og sosial fobi hos 9 år gamle barn. Dr. med. overlege Hanne Kristensen, NWI; professor Svann Torgersen, UiO; forskningssjef, dr. med. Sonja Heyerdahl, R.BUP, i samarbeid med Nasjonalt Folkehelseinstitutt.

1D EPIDEMIOLOGI, RISIKOSITUASJONER OG FOREBYGGING
Atferdsvansker og oppvekstkår - en longitudinell

undersøkelse. Postdoktorstipendiat NFR, dr. psychol. Kristin S. Mathiesen, R.BUP.

Ungdoms psykiske helse. Psykisk helse hos ungdom sett i forhold til innvandrerbakgrunn og etniske faktorer, sosioøkonomiske faktorer og andre belastninger og psykologiske faktorer, et delprosjekt i Ung-HUBRO. Forskningssjef, dr. med. Sonja Heyerdahl, R.BUP i samarbeid med Nasjonalt Folkehelseinstitutt.

Snupunkter og endringsprosesser. En studie av 10-åringers hverdagsliv. Kst. Forskningssjef, dr. psychol. Ruth Toverud, R.BUP; Postdoktorstipendiat NFR, dr. psychol. Kristin S. Mathiesen, R.BUP.

Genetics and eating disorders. Internasjonalt forskningsprosjekt, multisenterstudie. Prosjektleder professor Cyntia M. Bulik, Richmond University, USA; NRF-stipendiat, lege Finn Skårderud, R-BUP.

Tidlig identifikasjon av alvorlige gjennomgripende utviklingsforstyrrelser. En undersøkelse av barn med forsinket ikke-språklig kommunikasjon. Doktorgradsprosjekt, NFR-stipendiat, psykolog Synnve Schjølberg, Psykologisk Institutt, UiO, R.BUP; Prosjektansvarlig: professor Stephen von Tetzchner, UiO; Samarbeider på delprosjekter: professor Lars Smith, UiO; professor Cathy Lord, University of Chicago; psykolog Jorunn Jensen, SSBU; psykolog Sissel Berge Helverschou, Haug skole.

1E ANDRE STUDIER
Evaluering av R-BUP's undervisning. Cand.polit. Anne-Lise Holmesland, R.BUP.

Studie av personlighetsforskjeller innenfor tvillingpar. Forsker, dr.philos. Harald Janson, Psykologisk institutt, UiO, R.BUP.

Barns forståelse av andres sinn. Forsker dr.philos. Harald Janson, Psykologisk institutt, UiO, R.BUP; professor Stephen von Tetzchner, Psykologisk institutt, UiO.

En utviklingsanalyse av forholdet mellom tvillinger. Dr philos. psykolog Anne Mari Torgersen, R.BUP.

Barneoppdragelse, kulturelle normer og problemer hos barn. En sammenlignende studie av et samisk og norsk

utvalg. Doktorgradsprosjekt ved UiTø, overlege Cecilie Javo, Karasjok BUP/ABUP UiTø; forskningssjef, dr. med. Sonja Heyerdahl, R.BUP (biveileder og samarbeidspartner); professor John Rønning, ABUP, UiTø.

Psykisk helse og cerebral MRI-funn hos barn med lav fødselsvekt. Doktorgradsprosjekt ved NTNU, universitetslektor Marit Indredavik, R.BUP Midt-Norge, NTNU; professor Graham Clifford, R.BUP Midt-Norge; forskningssjef, dr. med. Sonja Heyerdahl, R.BUP; førsteamanuensis dr.med. Torstein Vik, NTNU; førsteamanuensis, dr.med. Ann-Mari Brubakk, NTNU.

Nordnorsk ungdom i en multietnisk kontekst. Postdoktorstipendiat Siv Kvernmo, Senter for samisk helseforskning, UiTø/ Karasjok; forskningssjef, dr. med. Sonja Heyerdahl, R.BUP.

1F EKSTERNE PROSJEKTER SOM ER INNVILGET ØKONOMISK STØTTE FRA R.BUP
En studie av normalutvikling av nevrologiske funksjoner. Fysioterapeut Grete Andrup, Torshov Kompetansesenter; forsker Bente Gjerum, R.BUP; forsker, dr.philos. Harald Janson, Psykologisk Institutt, UiO, R.BUP.

Hvordan har det gått med barn og unge med anorexia nervosa? Overlege, NFR-stipendiat Inger Halvorsen, BUPA, Buskerud Sentralsykehus; fagkonsulent, sykepleier Anne Andersen, BUPA; forskningssjef, dr. med. Sonja Heyerdahl, R.BUP (prosjektleder).

Videreutvikling av Nic.Waals metode for somatisk psykodiagnostikk - WSP-metoden. Utføres i samarbeid med Nic. Waals Institutt og Barne- og ungdomspsykiatrisk klinikk i Molde. Spesialist i klinisk psykologi Einar Moe, NWI, R.BUP; forsker, dr.philos. Harald Janson, Psykologisk Institutt, UiO, R.BUP; veileder kst. forskningssjef, dr.psychol Ruth Toverud, R.BUP.

Implementering av evalueringsmetodikk ved barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikker. Psykolog John Agnar Johansen, Psykisk helsevern Østfold HF.

Er det noen som vil høre hva jeg mener da? Hvilken mening tillegges barna møte med barnets talsperson? Klinisk sosionom Harald Maurstad, Psykisk helsevern Østfold HF.

Tidlig identifikasjon av risikobarn - etablering av et lavterskeltilbud via helsestasjonen. Avd. overlege Anette Justesen, Psykisk helsevern Østfold HF, BUP.
Seksuelle overgrep mot barn - sentrale aktørers opplevelse av hva som var til hjelp. Sosionom Siri Søftestad, Vest-Agder fylkeskommune.

Morild - barneperspektivet inn i voksenalderpsykiatrien. Sykepleier og sosiolog Kari Vik, Vest-Agder sykehus HF, BUPA.

Korttidsobservasjonsenheten "loftet". Et samarbeid mellom psykiatri og barnevern. Psykolog Svein Øverland, Sykehuset Telemark HF, BUPA.

DET VAR EN GANG... terapeutiske historier til bruk i arbeid med traumatiserte barn, ungdom og familie. Klinisk pedagog Åse Caspersen, Psykiatrien i Vestfold HF, BUPA.

Psykoterapi med barn med kontakt- og utviklingsforstyrrelser. Psykolog Aina Olsvold, Asker- og Bærumklinikken.

Inntaksprosjekt ved NWI. Pedagog Wenche Winsnes, NWI.

Farskap og fødselsdepresjon - en studie med utgangspunkt i samspillsavdelingen ved NWI Institutt. Klinisk sosionom Inger Stene, NWI.

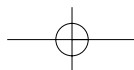
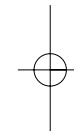
Utvikling av psykososiale hjelpetiltak overfor ungdom med ulik kulturell bakgrunn i skjæringspunktet mellom 1. og 2. linjetjenesten. Klinisk sosionom/cand. Polit. Kari Langaard, NWI.

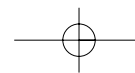
Affektbevissthetsintervju for barn. Psykolog Eva Taarvig, NWI.

Tidlig klassifisering- og diagnostiseringsprosjekt DC-03. Klinisk sosionom Rigmor Moe og psykolog/dr. philos. Pia Mothander, NWI.

Utarbeidelse av publisasjon på grunnlag av to prosjektrapporter. Klinisk pedagog Helen L. Ellingsen, BUP Oslo HF, SSBU.

Tilknytning og utviklingsforstyrrelser i småbarnsalderen. Psykolog Mette Sund Sjøvold, Ailene poliklinikk, Oslo.

Predikative faktorer i utvikling av personlighetsforstyrrelser. Psykolog Margareth Helgeland, Psykologisk Institutt, UiO.

Er det mulig og hva skal til for å reetablere kvinner som lever i mishandlingsforhold? Cand. mag. Margrethe Treider, Oslo krisesenter.

Utprøving og evaluering av parseminar for foreldre med kreftsyke barn. Lege Bettina Berdal, Kreftforeningen.

Familieorientert miljøterapi - FOM, BUPA. Barnevernspedagog Liv Christensen, BUP Oslo HF, BUPA.

Tidsbegrenset individualterapi med barn (TIB) ved BUP Furuset. Psykolog Marianne Haugvik, BUP Oslo HF, Furuset.

10 års etterundersøkelse av pasienter som fikk en schizofrendiagnose i ungdomsårene. Psykolog Aud L. Lindvåg, BUP Oslo HF, SSBU.

Hva er sammenhengen mellom funn ved nevropsykologiske undersøkelser og supplerende nevrologiske undersøkelser. Lege Gudrun Gudmundsdottir, BUP Oslo HF, SSBU.

Samarbeid institusjonsskole og poliklinikk ved SSBU. Klinisk pedagog Bjørn Hegde, BUP Oslo HF, SSBU.

Søvnforstyrrelser hos barn i barne- og ungdomspsykiatrien. Søvnregulering med Metatonin. Lege Marianne Kveldstad, BUP Oslo HF, SSBU.

Utredning og behandling av angstlidelser hos barn. Lege Torunn Nøvik, BUP Oslo HF, SSBU.

Undersøkelser av normalutvikling av utvalgte psykomotoriske og kognitive funksjoner, sosialkompetanse og mestringsstrategier hos barn under 7 år. Et utviklingsprosjekt for bedre metoder i vurdering av og tiltak for barn med funksjonsforstyrrelser innenfor det kliniskpedagogiske barnpsykiatriske feltet. Klinisk pedagog Helen L. Ellingsen, BUP Oslo HF, SSBU.

PUBLIKASJONER

2A INTERNASJONALE VITENSKAPELIGE PUBLIKASJONER

Becker, E., Türke, V., Neumer, S.-P., Soeder, U. & Margraf, J.

(2002). Komorbiditet psychischer Störungen bei jungen Frauen. **Psychotherapeutische Praxis**, 1, 26-34.

Bugge, R.G. (2002). Lessons from Working to Regenerate Services in Post-Conflict Recovery Scenarios. **Organisational and Social Dynamics**, 2 (1), 45.

Bugge, R.G. (2002). "Å nei - enda flere pårørende!". **The Scandinavian Journal of Trauma and Emergency Medicine**, 10, (2), 89.

Gjærum, B. Taylor, H.G. & Fennell, E.B. (2002). Change and prediction of IQ in young children with neuropsychiatric disorders. **Journal of International Neuropsychological Society**, 1, 304.

Gowers, S. G., Edwards, V. J., Fleminger, S., Massoubre, C., Wallin, U., Canalda, G., Starkova, L., Hannesdottir, H., Almquist, F., Aronen, P., Scholz, M., Hørder, K., **Skårderud, F.**, & Boyadjieva, S. (2002). Treatment aims and philosophy in the treatment of adolescent anorexia nervosa in Europe. **European Eating Disorders Review**, 10, (4), 271-280.

Hoyer, J., Becker, E., **Neumer, S.-P.**, Soeder, U. & Margraf, J. (2002). Screening for anxiety in an epidemiological sample: predictive accuracy of questionnaires. **Journal of Anxiety Disorders**, 16, 113-134.

Johnsen, A., Sundet, R. & Torsteinsson, V.W. (2002) **Samspil og selvopplævelse**, København: Hans Reizels Forlag.

Junge, J., **Neumer, S.-P.**, Manz, R. & Margraf, J. (2002). GO! - Gesundheit und Optimismus. Ein Programm zur primären Prävention von Angst und Depression bei Jugendlichen. Manual. Weinheim: PVU/Beltz.

Kjelsberg, E. (2002). Pathways to violent and non-violent criminality in an adolescent psychiatric population. **Child Psychiatry and Human Development**, 33, 29-42.

Kjelsberg, E. (2002). DSM-IV conduct disorder symptoms in adolescents as markers of registered criminality. **European Child & Adolescent Psychiatry**, 11, 2-9.

Kristensen, H. (2002). Non-specific markers of neurodevelopmental disorder/delay in selective mutism. A case-control study. **European Child & Adolescent Psychiatry**, 11, 71-78.

Kristensen, H. & Torgersen, S. (2002). A case-control study of EAS child and parental temperaments in selectively mute children with and without a co-morbid communication disorder. **Nordic Journal of Psychiatry**, 56, 347-353.

Nygaard, E., Smith, L. & **Torgersen, A.M.** (2002). Temperament in children with Down syndrome and in prematurely born children. **Scandinavian Journal of Psychology**, 43, 3-73.

Nærde, A., Tambs, K. & **Mathiesen, K.S.** (2002). Child related strain and maternal mental health: a longitudinal study. **Acta Psychiatrica Scandinavia**, 105, 301-309.

Rose, U. & **Neumer, S.-P.** (2002). Vernachlässigte Aspekte in der Kosten-Effektivitäts-Analyse: Behandlungsverlauf, Noncompliance und Drop Out. I: H. Vogel & J. Wasem. (red.) **Gesundheitsökonomische Aspekte in Psychotherapie und psycho sozialer Versorgung**. Stuttgart: Schattauer.

Torgersen, A.M. & Janson, H. (2002). Why do identical twins differ in personality: Shared environment reconsidered. **Twin Research**, 5, 44-52.

Torgersen, H.S., **Ørbeck, B.**, Sundet, K. & Reinvang, I. (2002). Cognitive ERPs in young adults with ADHD with and without methylphenidate. **Journal of the International Neuropsychological Society**, 8, (4), 497.

Ørbeck, B., Heyerdahl, S., Reinvang, I., Sundet, K. & Torgersen H.S. (2002). Cognitive ERPs in young adults with congenital hypothyroidism. **Journal of the International Neuropsychological Society**, 8, (2), 273.

2B INTERNASJONALE, VITENSKAPELIGE PUBLIKASJONER AKSEPTERT FOR PUBLISERING

Becker, E., Margraf, J., Türke, V., Soeder, U. & **Neumer, S.-P.** (in press). Obesity and mental illness in a representative sample of young women. **International Journal of Obesity**.

Heyerdahl, S., Kvernmo, S. & Wichstrom, L. (in press). Self-reported behavioural/emotional problems in Norwegian adolescents from multiethnic areas. **European Child and Adolescent Psychiatry**.

Janson, H. (in press). Influences on participation rate in a national Norwegian child development screening questionnaire study. **Acta Pædiatrica**.

Janson, H. & Stattin, H. (in press). Prediction of adolescent and adult delinquency from childhood Rorschach ratings. **Journal of Personality Assessment**.

Javo, C., Alapack, R., Rønning, J. & **Heyerdahl, S.** (in press). Parental values and ethnic identity in indigenous Sami families: A qualitative study. **Family Process**.

Javo, C., Rønning, J. & **Heyerdahl, S.** (in press). Child-rearing in an indigenous Sami population in Norway: A cross-cultural comparison of parental attitudes and expectations. **Scandinavian Journal of Psychology**.

Kvernmo, S. & **Heyerdahl, S.** (in press). Ethnic identity & acculturation attitudes in ethnic diverse groups in Norway. **Journal of Adolescence Research**.

Kvernmo, S. & **Heyerdahl, S.** (in press). Acculturation Strategies and Ethnic Identity as Predictors of Behavioral Problems in Arctic Minority Adolescents. **Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry**.

2C ANDRE FAGPUBLIKASJONER

Aivik, A. og Dalen, K. (2002). Det føtale alkoholsyndrom - FAS. I: B. Gjærum og B. Ellertsen (red.) **Hjerne og atferd: utviklingsforstyrrelser hos barn og ungdom i et nevrobiologisk perspektiv - et skritt videre** (2. utg.) (s 333-350). Oslo: Gyldendal Akademisk.

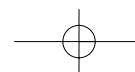
Bugge, R.G. (2002). Om den dypeste ensomhet. **I: vær der for meg** (s.32-35). Vollen: Tell forlag.

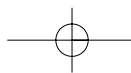
Gjærum, B. og Ellertsen, B. (red.) (2002). **Hjerne og atferd: utviklingsforstyrrelser hos barn og ungdom i et nevrobiologisk perspektiv - et skritt videre**. Oslo: Gyldendal Akademisk

Helverschou, S.B. & Schjølberg, S. (2002). Autisme før og nå - hva skjer?, **Autisme i dag**, 29, 87-94.

Jørgensen, B. (2002). Mellom makt og hjelp. I: J. Lundstøl (red.) **I dannelsens tegn: profesjonell selvforståelse i arbeid med mennesker**. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Kjelsberg E. (2002). Antisosial atferd hos tidligere ungdomspsykiatriske pasienter. **Norsk Epidemiologi**, 12, 215-219.

Kristensen, H. (2002). **Selective mutism in children. Comorbidity and clinical characteristics.** Dissertation, Oslo: Faculty of Medicine, University of Oslo.

Mathiesen, K. S. (2002). Atferdsvansker og oppvekstkår - En longitudinell undersøkelse av norske barnefamilier. **Norsk Epidemiologi**, 3, 99-206.

Skårderud, F. (2002). E-psyken. Terapi på nettet. Om relasjoner og "netikette" i cyberromet. **Tidsskrift for Norsk Psykologforening**, 39, 520-527.

Skårderud, F. (2002). Er trygghet fortsatt interessant? I: F. Skårderud (red.), **Arbeidsliv i balanse: om helsefremmende arbeidsplasser.** Oslo: Idébanken for sykefraværarbeidet.

Skårderud, F. (2002). Kunsten å forholde seg. Om psykisk sykdom og psykisk helse. I: J. Skavlan (red.) **Frisk nok for livet.** Oslo: Pantagruel forlag.

Skårderud, F. (2002). Frykt og beven. Litt monstrologi. I: A. Hoff (red.) **Myter i film.** Oslo: Tiden Norsk Forlag.

Skårderud, F. (2002). Introduksjon til Franz Kafkas novelle "Sultekunstneren". I: **Den må du lese! : 24 favorittfortellinger.** Oslo: Gyldendal.

Skårderud, F. (2002). Å skrive er en kjærlighetshandling. Intervju med den amerikanske forfatteren Paul Auster. **Samtiden**, 2, 60-71.

Thorsen, K. og **Toverud, R.** (red.) (2002). **Kulturpsykologi: bevegelser i livsløp.** Oslo: Universitetsforlaget.

Aamodt, I., Aamodt, L. & Jørgensen, B. (2002). Enslige mødre - familier med store psykososiale belastninger. **Nordisk Sosialt Arbeid**, 4, 193-201.

Aamodt, I., Aamodt, L. & Jørgensen, B. (2002). Praksis som kilde til kunnskap. I: J. Lundstøl (red.) **I dannelsens tegn: profesjonell selvforståelse i arbeid med mennesker.** Oslo: Gyldendal Akademisk.

ANNEN FORMIDLING

3A INNLEGG I INTERNASJONALE FORA, HERUNDER NORDISKE

Christie, Helen Johnsen

- Traumatized children. Treatment principles. 1 uke workshop. Stavropol, Russland.

Hanssen-Bauer, Ketil

- Can we use Norwegian HoNOSCA as a routine outcome indicator? Forskningsseminar, Uppsala, Sverige.

Heyerdahl, Sonja

- Treatment variables as predictors of intellectual outcome in children with congenital hypothyroidism, Thyroid Hormone and Brain Development: Translating Molecular Mechanisms to Population Risk. . NIEHS Conference , NC, USA, 23.-25.9.2002.
- Assessment in child and adolescent psychiatry. Cross-cultural issues. Europeisk kurs for unge forskere, arrangert av European Society for Child and Adolescent Psychiatry (ESCAP) Venezia.

Oppedal Brit, **Heyerdahl, Sonja** & Røysamb, Espen

- Adolescents' mental health in a multicultural society: The association of social group identity, family values, and variations in expression of perceived strengths and difficulties. Presentasjon ved "5th ISCRAT (International Society for Cultural Research and Activity Theory,) Congress:", "Dealing with Diversity: Tools and resources for human development in social practices". 18.-20.6.2002, Amsterdam.

Janson, Harald, Meyer, G. J., Exner, J. E., Jr., Nakamura, N., & Tusek, A. M.

- Computing Rorschach agreement among many coders on various data levels: An illustration with three international data sets. XVII International Congress of Rorschach and Projective Methods, Rome.

Janson, Harald & Tetzchner, Steven. von

- Unexpected end in an unexpected transfer task: Children's justifications. Fourth Oslo Workshop on Early Interaction, Oslo.

Johnsen, Astri

- Nyere utviklingspsykologi og familierterapi. Dansk selskap for børnepsykiatri og klinisk børnepsykologi. Århus, Danmark.

Kjelsberg, Ellen

- Criminal careers in adolescent psychiatric in-patients. XII

World Congress of Psychiatry, Yokohama, Japan.

Kjelsberg, Ellen & Nygren, Per

- The prevalence of mental problems in institutionalised childcare clients. Nordic Association for Psychiatric Epidemiology, Annual Meeting 2002, Oslo.

Rose, U., **Neumer, Simon-Peter,** Soeder, U., Becker, E. & Margraf, J.

- Prevalence estimates of anxiety: how much are they affected by response bias? 32nd EABCT-Congress, 18.09.02 - 21.09.02, Maastricht.

Junge, J., Bittner, A., **Neumer, Simon-Peter,** Manz, R. & Margraf, J.

- Primäre Prävention von Angst und Depression bei Jugendlichen. Entwicklung und Evaluation des Präventionsprogramms GO!- „Gesundheit und Optimismus“, Vortrag vor dem Sächsischen Lehrerseminar, Dresden, 12.03.2002.

Junge, J., Manz, R., Bittner, A., **Neumer, Simon-Peter** & Margraf, J.

- Primäre Prävention von Angst und Depression bei Jugendlichen. Das Präventionsprogramm GO! Eingeladener Vortrag auf dem Fachforum „Gesundheit von Kindern und Jugendlichen in sozialen Brennpunkten“ der E & C Regiestelle der Stiftung SPI der Bundeszentrale für Gesundheitliche Aufklärung des BMFSFJ, Düsseldorf, 4./5.6.2002.

Junge, J., Manz, R., Bittner, A., **Neumer, Simon-Peter** & Margraf, J.

- Wirkt primäre Prävention von Angst und Depression bei Jugendlichen? Ergebnisse und Implikationen der Langzeitevaluation des schulbasierten Präventionsprogramms GO!. Vortrag auf der 11. Jahrestagung der Gesellschaft für Gesundheitsförderung und Epidemiologie, Berlin, 7./8.6.2002.

Schjølberg, Synnve

- Early language development in children with autism spectrum disorders. 4th Workshop on Attention, interaction and communication (2002). Arr. Psykologisk institutt, Universitetet i Oslo.

Skårderud, Finn

- "Politics, Legislation and Drug Policy: Congruence or Divergence". The 45th ICAA International Conference. Invited plenary speaker on "Prevention": The pursuit of oblivion. On Self-Control and Self-Construction. 8 - 13th December, São Paolo and Rio de Janeiro, Brasil.
- Ethical and philosophical considerations about obesity. EU Conference on Obesity. Invited plenary speaker Copenhagen 10-11th September 2002.
- De danske legedage, København. Heldagsseminar om spiseforstyrrelser.
- "Cortona-seminaret". Fire dagers seminar om narsissisme i klinisk arbeid. Danske legeförening.

Torsteinsson, Vigdis Wie

- Utviklingspsykologisk kunnskap i familierapeutisk praksis. Kurs for psykologer ansatt i førstelinetjenester, København. Danmark.
- Kunnskapsperspektiver på ulike relasjonelle intervensjonsformer. Kurs for primærkommunalt ansatte psykologer, Vejle i Danmark.

Toverud Ruth & Bjørg Røed Hansen

- Child psychotherapy in Norway - a survey. 18th World Congress of Psychotherapy, Trondheim, 14-18 august.

Ørbeck, Beate

- Cognitive ERPs in young adults with congenital hypothyroidism. Poster på Internasjonal konferanse: Thyroid Hormone and Brain Development: Translating Molecular Mechanisms to Population Risk. National Institute of Environment Health Sciences, Research Triangle Park, North Carolina, USA.

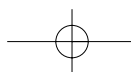
3B FORMIDLING I NORSKE FORA

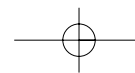
Hansen-Bauer, Kjetil

- Hvordan kan vi evaluere det kliniske arbeidet i BUP? Forskningsseminar, NFR, Trondheim.
- Utprøving av metoder for systematisk evaluering av behandlingsforløp i BUP. Seminar R.BUP.
- A study of methods for systematic evaluation of treatment outcome in routine clinical child and adolescent psychiatry. Forskningskonferanse, NFR, Øyer.

Heyerdahl, Sonja

- Thyroideahormoners betydning for barns utvikling og nevropsykologisk funksjon. Plenumsforedrag på NFR's forskningskonferanse Øyer.

Janson, Harald

- Hva sier personlighetstest? Faglig-pedagogisk dag, UiO. Forelderutfylte skjemaer for vurdering av barns utvikling.
- PP-uken, Psykologisk institutt, UiO.
- Ages and Stages Questionnaires. Psykologiens dag, Psykologisk institutt, UiO.

Møller-Pedersen, Kirsten

- Risikof signaler hos førskolebarn. Forebyggende behandling. Nordisk symposium for ADHD, Oslo.

Svensden, Birgit

- Fremlegg og diskusjon av prosjektet på Norges forskningsråds årlige konferanse, Øyer.
- Fremlegg og diskusjon av prosjektet på et forskningsseminar med skandinaviske forskere, Oslo februar 02.

Waaktaar, Trine

- Experiences from running a clinical intervention study. Konferanse om behandlingsforskning innen psykisk helsevern for barn og unge, NFR-program for mental helse, 28.-29. nov.

3C UNDERVISNING OG FOREDRAG

Bugge, Renate Grønvold

- Nettverksbygging. Kompetansesenter for voldsofre, Helseregion Sør, Kristiansand.
- Barn i sorg og krise. EBS, Stavanger.
- Familien som blir rammet. LEVE, Støttegruppe for etterlatte etter selvmord, Landskonferanse, Stjørdal.
- Krigens følger for barn. Redd Barna, Fredsseminar, Lindsnes.
- Leder og ledelse. Lederens oppgave og ansvar. Foredrag på administrasjonskonferansen for Barne- og ungdoms psykiatriske institusjoner, Hurtigruta.

Christie, Helen Johnsen

- Resilienceperspektivets utfordring for klinikere. Drammen.
- Sentrale behandlingsprinsipper ved overgrepssproblematikk. Modum Bad.
- Traumer, dissosiering og resilience. Inst. Aktiv Terapi.
- "Styrk Sterke Sider"- Hvordan styrke motstandskraften i arbeid med risikobarn. Honne, Hedmark.
- Arbeid med alvorlig selvskading. Psykiatrien i Vestfold.

- Arbeid med barn som har opplevd krig. Porsgrunn Redd Barna.

Gjærum, Bente

- Nevrovitenskapelige bidrag til forståelse av språkrelaterede problemer hos barn. Videreutdanningskurs for audiopedagoger. Briskeby kompetansesenter.
- Nevrovitenskapelige bidrag til spesialpedagogisk forståelse. Institutt for spesialpedagogikk. Utdanningsvitenskapelig fakultet, UiO: Grunnfag, 1.avd., 2. avd. og Internasjonal avdeling.
- Medfødt og tidlig ervervet hjerneskade. CNS-plastisitet og prognose. Konsekvenser for tiltak i et mestringsperspektiv. Gjøvik kompetansesenters 10-års-jubileum.

Hanssen-Bauer, Ketil

- How to proceed from data on production of services to evaluation of outcome? A project on methods for evaluation in CAMHS. Konferanse, Norges Forskningsråd. Oslo.
- Kvalitetsindikatorer i BUPdata. Konferanse, Bergen.
- Utprøving av HoNOSCA: Systematisk registrering av kliniskvurderinger og BUPdatas skjemamodul. Seminar, Molde.
- Diagnoseseminar, assistentlegeundervisning, Buskerud.
- Diagnoseseminar, NWL.

Heyerdahl, Sonja

- Måling av behandlingseffekt i BUP. Møte med regionale helseforetak, Gardermoen.
- Achenbach System of Empirically Based Assessment (ASEBA), bruk i klinikk og forskning. Kurs, Fredrikstad.

Johnsen, Astri

- Undervisning om barn og familierapi, Psykologisk Institutt, Barneterapeutisk sekvens.

Jørgensen, Brit

- "Slik forstår ikke jeg barnet mitt". Om forståelse, normalitet og makt i terapeutisk arbeid." Morsdag". Seminar arrangert av Barnevernpedagogutdanningen, Høgskolen i Oslo, NOVA, Institutt for kriminologi, Universitetet i Oslo; Senter for kvinne- og kjønnsforskning, Universitetet i Oslo.

Kristensen, Hanne

- Selektiv mutisme hos barn. Psykiatrisk klinikk, Vinderen, Oslo.

- Språkforstyrrelser hos barn og unge. Spesialistutdanningen i barne- og ungdomspsykiatri, kurs, Tjøme.
- Selektiv mutisme hos barn. Barnevernet, Asker.
- Anamnese/utviklingshistorie. Etterutdanning i neuropsykologi/psykiatri. Kurs, Oslo.
- Selektiv mutisme hos barn og unge. Dagsseminar, R.BUP, Bergen.

Mathiesen, Kristin Schjelderup

- Psykiske vansker hos barn - Forekomst, stabilitet og årsaker. Seminar, 13.08.02, Sosialstaten i Halden.

Schjølberg, Synnve

- Utredning av barn de første to leveår. Sosial kommunikative vansker. Arr. Barne- og ungdomspsykiatrien Lillehammer i samarbeid med Habiliteringstjenesten. Kurs holdt for 1.linjen i Oppland fylke, 1x nord i fylket, 2x sør i fylket. To dagsseminarer Lillehammer 10. januar og 6. september.
- Tidlig identifisering av barn i autismspekteret. Diagnostikk og arbeide med familiene. Arr. Barne- og ungdomspsykiatrien i Østfold, dagsseminar Fredrikstad 5.april.
- Metoder i utredning av Autismspekterforstyrrelser. Kurs: Metoder brukt i barne- og ungdomspsykiatrien. Arr. Regionsenteret for barne- og ungdomspsykiatri, Region Øst og Sør. Ansvar: helt dagsseminar, dagsseminar 31.mai Oslo.
- Utredning av barn med sosiale og kommunikative vansker. Hva gjør vi? Arr. helsesøstertjenesten i Porsgrunn. Kurs for helsesøstre og barnehagekontoret i kommunen. Dagsseminar Porsgrunn 8.november.

Skårderud, Finn

- Spiseforstyrrelser. Utdanningsprogram i Nordland. Toårig utdannelse. 4 undervisningsdager.
- Spiseforstyrrelser. Diverse undervisning/kveldsforedrag for lokale legeforeninger.

Sæther, Inger-Lise

- Språk- og kommunikasjonsvansker hos barn som henvises til psykiatrien. Spesialseminar for kliniske pedagoger, november 2002.
- Om observasjon. Høgskolen i Oslo.

Torsteinsson, Vigdis Wie

- Milanoteamets tilnærming til familierapien. Diakonhjemmets Høgskolesenter, Oslo.
- Selv og relasjon. Kandidatundervisning, BUPA Tønsberg.
- Utviklingspsykologiske perspektiver på terapeutisk arbeid med ungdom i avdeling. Personalgruppa, Skjærviken ungdomspsykiatriske behandlingshjem, Fredrikstad.
- Individuelle tilnærminger til barn og ungdom. Undervisning for en gruppe leger og psykologer, R.BUP Midt-Norge.

Toverud, Ruth

- Belastninger og mestringsstrategier i arbeid med seksuelt misbrukte barn. Kongsberg BUP, 23.oktober.

Tuset, Anne-Grethe

- Hvordan lese, forstå og anvende forskningsbasert kunnskap i klinisk praksis? Dagsseminar Regionsenter for barne- og ungdomspsykiatri, Helseregion Vest, Bergen.

Ørbeck, Beate

- Wechsler Abbreviated Scale of Intelligence; WASI. Foredrag, Lier psykiatr. sykehus.
- Nevropsykologisk utvikling hos ungdom og voksne med medfødt hypothyreose, Kasusbeskrivelser. Foredrag på Kurs, R-BUP: Videreutdanning i Nevropsykiatri.

3D KONSULTASJON OG VEILEDNING

Christie, Helen Johnsen

- Veiledning 2g pr mnd Modum Bads Nervesanatorium Overgrepssproblematikk.
- Gruppeveiledning 4 psykologer i VOP, Oslo.
- Veiledning utdanningskandidat, NWL.

Johnsen, Astri

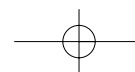
- Veiledning Familieenheten, Ullevål BUP.
- Veiledning Ringerike BUP.

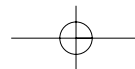
Kristensen, Hanne

- Fortløpende konsultasjon til PPT, BUP og foreldre som henvender seg ang. selektiv mutisme.

Mathiesen, Kristin Schjelderup

- Prosjektveiledning til: Wencke Winsnes og Kari Langaard ved NWL.
- Veiledning av doktorgradssøknader for: Eva Taarvig, Charlotte Teigseth og Evalill Karevold.

Møller-Pedersen, Kirsten

- Fortløpende konsultasjon til nevroteamet, NWI.

Schjølberg, Synnve

- Konsultasjon til Asker og Bærum BUP.

Torsteinsson, Vigdis Wie

- Fortløpende konsultasjon til familieteam. Lillestrømklinikken, avd. BUP.
- Veiledningsgruppe ved "Kropp og selvopplevelse", kurs om spiseforstyrrelser, SSBU.

Tusetth, Anne-Grethe

- Fortløpende konsultasjon i klient- og resultatstyrt terapi til fagteam, Hamar BUP.

Utne, Brita

- Voksne for barn, videreutdanning på "Barns av psykisk syke foreldre" Gruppeveiledning.
- Kringsjø behandlingssenter, Oslo. Individuell veiledning.
- Konsultasjon til Grorud BUP, Oslo.

3E VEILEDNING AV DOKTORGRADSPROSJEKTER

Heyerdahl, Sonja

Doktorgradsveiledning

- Lege Finn Skårderud, UiO, hovedveileder
- Lege Astrid Alvik, UiO, hovedveileder
- Psykolog Beate Ørbeck, UiO, hovedveileder
- Lege Ketil Hanssen-Bauer, UiO, hovedveileder
- Psykolog Bent Storå, UiO, prosjektleder og biveileder
- Lege Cecilie Javo, UiTØ, biveileder
- Lege Marit Indredavik, NTNU, biveileder

3F MEDIAOPPSLAG

Bugge, Renate Grønvold

- Barn på sykehus. NRK, Norgessglasset.
- "Selvmord blant unge - det angår oss alle.". Aftenposten, Bergens Tidende, Stavanger Aftenblad og Adresseavisen. I samarbeid med Kari Dyregrov og Gudrun Dieserud.

Janson, Harald

- Reportasje vedrørende prosjekt "Oversettelse og normering i en tilfeldig stikkprøve av Ages and Stages Questionnaires". Aftenposten (helside).

Schjølberg, Synnve

- Hovedoppslag på TV-programmet PULS oktober 2002. Økt antall barn med autisme blir identifisert.
- Hovedoppslag i Dagsavisen den 17.11.2002. "10 000 lider av autisme".

Torgersen, Anne Mari

- Intervjuet i media vedrørende forholdet mellom tvillinger. Kvinner og Klær.

4 REFEREEOPPDRAK/REDAKSJONSVIRKSOMHET

Christie, Helen Johnsen. Tidsskrift for Norsk psykologforening, faglig medarbeider. Referee for European Child and Adolescent Psychiatry, Nordic Journal of Psychiatry, Tidsskrift for Norsk Psykologforening.

Johnsen, Astri. Redaktør for Fokus på familien.

Kjelsberg, Ellen. Referee for Nordisk psykiatrisk tidsskrift og Acta Psychiatrica Scandinavica.

Kristensen, Hanne. Referee for European Child and Adolescent Psychiatry og for The Ontario Mental Health Foundation.

Schjølberg, Synnve. Referee for Tidsskrift for Norsk Psykologforening. Referee for Scandinavian Journal of Psychology

Skårderud, Finn. Medlem av "Panel of Assessors", Clinical Child Psychology and Psychiatry. Referee. Tidsskrift for Den norske lægeforening. 2 oppdrag.

Torsteinsson, Vigdis Wie. Redaksjonsmedlem i Fokus på Familien.

Ørbeck, Beate. Referee for Tidsskrift Norsk Psykologforening.

5 OPPGAVER FOR UNIVERSITET OG HØYSKOLER

Bugge, Renate Grønvold

- Barn i krise, Undervisning i mastergradstudiet for traumer og kriser ved Høgskolen i Buskerud.

Christie, Helen Johnsen

- Veiledning hovedfagsoppgave, Psykologisk Institutt.
- Traumer og motstandskraft. Forelesninger ved Diakonhjemmets høyskole.

Gjærum, Bente

- Neurobiological research in child and adolescent psychiatry. Forelesning. Instituttgruppe for medisinske basalfag, UiO, Oslo.
- Bedømmelse av søkere til postdoktorstilling ved UiO.
- 2. opponent ved doktordisputas ved UIB, Psykologisk fak.

Janson, Harald

- Hovedoppgavesensor for embetsstudiet i psykologi, UiO.
- Undervisning i personlighetspsykologiske målemetoder, Psykologiska institutionen, Stockholms universitet.

Johnsen, Astri

- Førsteamanuensis II, Psykologisk Institutt, Barneterapeutisk seksens.

Kjelsberg, Ellen

- Undervisning ved Avdeling for sykepleierutdanning ved Høgskolen i Oslo.

Mathiesen, Kristin Schjelderup

- Hovedoppgavesensor for embetsstudiet i psykologi, UiO.

Møller-Pedersen, Kirsten

- Nevropsykologi. Undervisning for ergoterapiutdanningen, 1.år, Høgskolen i Oslo.

Schjølberg, Synnve

- Vineland adaptiv scale. Undervisning ved profesjonsstudiet 2. avdeling, psykologisk institutt, UiO.
- Hovedoppgave-biveileder for studenter ved embetsstudiet i psykologi, UiO.
- Utredningsmetodikk de første 3 leveår hos barn med sosiale og kommunikative vansker. Undervisning ved profesjonsstudiet 2. avdeling, psykologisk institutt, UiO.

Skårderud, Finn

- Medisinstudiet, forelesninger om spiseforstyrrelser, 3 timer.

Svendsen, Birgit

- Undervisning ved embetsstudiet i psykologi, UiO.
- Undervisning ved embetsstudie i psykologi, NTNU, Trondheim.

Sæther, Inger-Lise

- Sensurering av hovedfagsoppgave, Institutt for spesialpedagogikk, UiO.

Torgersen, Anne Mari

- Psykoterapi med barn. Forelesningsserie ved profesjonsstudiet 2. avdeling, psykologisk institutt, UiO.
- Sensurering ved embedseksamen i psykologi ved Universitetet i Bergen og i Oslo.

Torsteinsson, Vigdis Wie

- BT 4 - gruppe ved Psykologisk Institutt, UiO.
- Sensor for hovedoppgaver ved UIB.
- Sensor for hovedoppgaver og til avsluttende eksamen ved Psykologisk Institutt, UiO.
- Veiledning av hovedoppgave i sosialt arbeid, HiO avd. ØKS.

Toverud, Ruth

- Kvalitative forskningsmetoder. Forelesninger ved profesjonsstudiets 1.avdeling Psykologisk institutt, UiO.
- Hovedoppgaveveileder for studenter ved embetsstudiet i psykologi, UiO.

Utne Brita

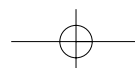
- Undervisning på barnevernpedagog-/sosionom utd., Høgskolen i Oslo.
- Kommunikasjonsseminar. Familierapeutisk teori og praksis i institusjon. Introduksjonsseminar, oversikt over BUP-tilbud.

Waaktaar, Trine

- Sensor for hovedoppgaver ved embetsstudiet i psykologi, UiO.

Ørbeck, Beate

- Barn med oppmerksomhetsforstyrrelser og hyperaktivitet. Undervisning ved profesjonsstudiet, 2. avdeling, psykologisk institutt, UiO.

SAMARBEID

6A DELTAKELSE I NASJONALE OG INTERNASJONALE NETTVERK

Bugge, Renate Grønvold,

- ISPSO, International Society for the Psychoanalytic Study of Organizations, konferanse i Melbourne, Australia.
- AISA, konferanse i Lorne, Australia.

Christie, Helen Johnsen

- EMDR Europe - HAP- representant for internasjonal innsats i arbeid med barn.
- Deltagelse i Forum for traumeterapi.

Jørgensen, Brit

- Deltatt i norske og nordiske faglige nettverk knyttet til "Barn av psykisk syke foreldre".

Hanssen-Bauer, Kjetil

- Koordinator for Nettverk for kvalitetsikringsprosjekter i BUP, R.BUP Øst og Sør.

Heyerdahl, Sonja

- Medlem i Nordisk arbeidsgruppe for barne- og ungdoms psykiatrisk forskning.

Synnve Schjølberg

- Fagrådet for det Nasjonale autismenettverket fra 1999 - og fram til i dag. Representerte fram til 2002 Helse og sosialdepartementet i Fagrådet, etter høsten 2002 representerer jeg Helsedirektoratet- Gruppen for sjeldne lidelser.
- Er medlem av forum for Tidlig intervensjon, Medisinsk fakultet Avdeling for barne- og ungdomspsykiatri, Universitetet i Tromsø. Forum er ment å være nettverksbyggende mellom ulike fagmiljøer som driver innen tidlig intervensjon. Møtes for drøfting 1-2 ganger i semesteret.
- Samarbeider med Folkehelse under Autistestudiet som er en delstudie av Mor-Barn undersøkelsen og er i samarbeid med University of Columbia, USA. Sitter som medlem i Steering committee i Autisteprojektet og er satt opp som leder av subprosjektet "Early autism screening study" fra Norges side.

Skårderud, Finn

- Medlem av Programme Committee for The Sixth London International Conference on Eating Disorders, April 2003.

Svendsen, Birgit

- Forsknings samarbeid med to svenske forskere, professor Siv Boalt Boëthius og dr. psychol Gunnar Carlberg.

Toverud, Ruth

- Deltagelse og medarrangør i Forum for kvalitativ forskning.
- Deltakelse og medarrangør i nettverk for kulturpsykologer.

Utne, Brita

- NFBUI: Konferanse Selbusjøen: Miljøterapi før-nå-framtid.
- HiAk/NVF/Oslo kommune: Prosjekt; Veiledning og nettverksbygging.

6b MEDLEM AV RÅD OG UTVALG

Bugge, Renate Grønvold

- Landsstyremedlem i LEVE, Støttegruppe for etterlatte etter selvmord.

Christie, Helen Johnsen

- Helse og Rehabilitering. Medlem av hovedutvalget
- Modum bads forskningsinstitutt. Oppnevnt av Shdir til forskningsutvalget.

Hanssen-Bauer, Kjetil

- Medlem av Kvalitetsutvalget, Norsk barne- og ungdoms psykiatrisk forening, Den norske legeförening.
- Medlem i referansegruppe for Sintef Unimed, Norsk pasientregisters prosjekt psykdata2003.
- Medlem av Datautvalget i NFBUI (Norsk Forening for Barne- og Ungdomspsykiatriske institusjoner).

Heyerdahl, Sonja

- Medlem av styringsgruppen for Program for mental helse, Norges Forskningsråd.
- Medlem av styringsgruppen for Evaluering av opptrappingsplanen for psykisk helse, Norges Forskningsråd.

Torgersen, Anne Mari

- Medlem av faglig råd i Tvillingforeldreforeningen.

Toverud, Ruth

- Medlem av NPF's ankeutvalg for spesialistutvalget.
- Medlem av Fellesorganisasjonens evalueringskommisjon for fordypningsoppgaver til utdanningen som klinisk sosionom.

